

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤΑ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΑ ΤΗΝ Μ. ΑΣΙΑΝ ΠΡΟΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΙΣΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΣ

Τὰ δημοτικά ἄσματα μετὰ τοῦ μουσικοῦ αὐτῶν μέλους ἀπεικονίζουσι τὴν γνησιοτάτην εἰκόνα τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας ἑνὸς λαοῦ. Ἐκ τῶν δημοτικῶν ἄσματων δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἀσφαλεστάτην ἰδέαν περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἰδανικῶν τοῦ ἄδοντος αὐτὰ ἔθλους. Τὰ ἑλληνικά δὲ δημοτικά τραγούδια πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔχουσι καὶ τοῦτο τὸ ἔξαιρετικόν, ὅτι δὲν ψάλλουσι μόνον τὰ ἰδεώδη τοῦ νεωτέρου ἑλληνοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ κλέα τῶν μεγάλων καὶ ἐνδόξων αὐτοῦ προγόνων. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ μελωδίαὶ αὐτῶν, ὡς ὄργανα μεγάλων ἰδεῶν καὶ ὑψηλῶν συναισθημάτων, ἐγκρύπτουσι καὶ ἀνάλογα τεχνικὰ στοιχεῖα προγονικῆς σοφίας καὶ τέχνης. Αἱ πατροπαράδοτοι ἑλληνικαὶ ἀρεταὶ τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος, τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθερίας, τῆς συζυγικῆς πίστεως καὶ ἐν γένει τὰ εὐγενῆ ἀνθρώπινα καὶ ἔθνικα συναισθήματα, κατὰ πανελληνιον παράδοσιν, ἐξυμνοῦνται διὰ θελκτικῶν τόνων ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἑλληνικῆς μελωδίας καὶ ἑλληνικῆς ὀρχήσεως. Ὅθεν διὰ τὴν μεγάλην αὐτῶν σπουδαιότητα τὰ ἔθνικα δημοτικά ἡμῶν ἄσματα κατέστησαν περιζήτητα οὐ μόνον παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ξένοις. Τὴν πολυμερῆ τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἄσματων σπουδαιότητα διευπλώσαμεν ἤδη ἄλλοτε εὐρύτατα ἐν τοῖς *Προλεγομένοις* τοῦ Α' τόμου τῶν «260 δημοδῶν ἑλληνικῶν ἄσματων» τῆς συλλογῆς ἡμῶν (Βιβλιοθήκη Μαρασλή, ἐν Ἀθήναις 1905).

Νῦν δὲ σκοποῦμεν ὅπως χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα τινὰς ἐκ τῶν

ἐντυπώσεων, ὡς συναπεκομίσαμεν ἐκ τῆς ἀνά τὴν Μικρὰν Ἀσίαν πρὸς περισυλλογὴν δημοτικῶν ἄσματων μουσικῶν ἡμῶν περιοδειῶν. Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι τὰ δημοτικά ἄσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν σφύζονται γραπτῶς, ἀλλὰ διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως. Διὰ τοῦτο καὶ πρὸς περίωσιν αὐτῶν εἶνε ἐπάναγκες ἢ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ παρασημανσις τῶν μελωδιῶν. Αἱ πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἐπὶ τόπου συλλογαὶ καὶ παρασημάνσεις δέον νὰ θεωρῶνται τοσοῦτον σπουδαῖαι, ὅσον καὶ αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων διενεργούμεναι ἀνασκαφαί. Ὁ ἀρχαιολόγος καὶ ὁ μουσικολόγος κατὰ ταῦτα ἐν τῷ τελικῷ ἀποτελέσματι συναντῶνται, διότι ὁ μὲν ἀρχαιολόγος ἐκ τῆς γῆς ἀνορύττει πανάρχαια τῶν πλαστικῶν τεχνῶν (ἀρχιτεκτονικῆς, γλυπτικῆς, γραφικῆς) εἰρήπια, τὰ ἐν χώρῳ καὶ ἡρεμίᾳ σωζόμενα, ὁ δὲ μουσικολόγος ἀπὸ τοῦ ἀρχαῖζοντος στόματος τοῦ λαοῦ περισώζει λείψανα τῶν *πρακτικῶν* ἢ *μουσικῶν τεχνῶν* (ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὀρχήσεως), τὰ διὰ τοῦ χρόνου καὶ διὰ τῆς κινήσεως σωζόμενα. Ἀρχαιολόγος ἄρα καὶ ὁ μὲν, ἀρχαιολόγος καὶ ὁ δὲ ἐν τῷ τελικῷ, ὡς εἴπομεν, ἀποτελέσματι.

Οὕτω ἀντιλαμβανόμενοι τὴν περισυλλογὴν τῶν ἔθνικῶν δημοτικῶν ἄσματων ἀπὸ τοῦ 1888 μέχρι τῆς σήμερον κατωρθώσαμεν νὰ περισυλλέξωμεν μελωδίας αὐτῶν περὶ τὰ 600 τοιαῦτα ἄσματα, προερχόμενα ἐκ διαφόρων χωρῶν, τῆς Μ. Ἀσίας, Νήσων τοῦ Αἰγαίου, Θράκης, Μακεδονίας, Ἡπείρου, Ἀλβανίας, Ἑλλάδος, Κρήτης καὶ Κύπρου. Ἐντυπώσεις τινὰς τῶν ἡμετέρων περιοδειῶν ἐγράψαμεν κατὰ καιροῦς ἐν ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς ¹.

1. Ἐντυπώσεις τῶν ἀνά τὴν Θράκην καὶ τὴν Μ. Ἀσίαν περιοδειῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ «Ἀγῶνι» τοῦ κ. Ι. Λαμπρίδου τοῦ ἔτους 1904 (ἀριθμ. 292, 293, 298, 299, 302 καὶ 303), καὶ ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ξενο-

Νῦν δὲ νέας τοιαύτας σκοποῦμεν ν' ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα, ἀρχόμενοι ἀπὸ τὰς ἐν Βιθυνίᾳ.

✱

Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1904 ἐκδραμόντες εἰς Βιθυνίαν διανοήθημεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν καὶ τὰ χωρία τῶν ἐπαρχιῶν Νικαίας καὶ Προύσης, ὁπόθεν, ὡς κατωτέρω λεχθήσεται, συναπεκομίσαμεν μέγαν δημοτικῶν ᾠσμάτων καὶ λαογραφικῆς ὕλης πλοῦτον. Γνωρίζοντες δὲ ἐκ τῶν προτέρων ὅτι ἐν Νικαίᾳ τελεῖται τὴν 15 Αὐγούστου πάνδημος θρησκευτικὴ πανηγυρίς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἧς σώζεται αὐτόθι ἀρχαῖος ἱστορικὸς ναός, διηυθύνθημεν σιδηροδρομικῶς εἰς τὴν κωμόπολιν *Λεύκη* (αἱ *Λεῦκαι* τῶν Βυζαντινῶν), ὁκτάωρον ἀπέχουσαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ θρησκευτικαὶ πανηγύρεις χρησιμεύουσι καὶ νῦν ἔτι ὡς κέντρα καὶ σπουδαίων μουσικῶν ἐκδηλώσεων, συνοδευομένων μετὰ ἔθνικῶν χορῶν καὶ ποικιλίας ἐγχωρίων μουσικῶν ὀργάνων· εἶνε ἄλλαις λέξεσι λαϊκὰ ὠδεῖα.

Γνωστὸν δ' ὅτι καὶ οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες συνείθιζον νὰ φαιδρύνωσιν ἀπάσας σχεδὸν τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις δι' ἀγώνων μουσικῶν, γυμναστικῶν, ποιητικῶν καὶ φιλολογικῶν. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι εἶχον τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν, ἣν εἶχε καὶ ἡ θρησκεία. Ὅπου ἑορτῇ, ἐκεῖ ἀγῶν, ἐκεῖ θυσία θεοῦ τινος ἢ ἥρωος, καὶ ὅπου ἑορτῇ καὶ θυσία, ἐκεῖ καὶ μουσικὴ καὶ χορικά ᾄσματα.

Καὶ αἱ νεώτεροι λοιπὸν θρησκευτικαὶ πανηγύρεις, μιμήματα οὔσαι τῶν ἀρχαίων πανδημῶν τελετῶν καὶ ἀγώνων, παρουσιάζουσι πλῆθος μουσικῶν ἐκδηλώσεων, ἐξ ὧν ἡ μουσικολογία δύναται πλεῖσθ' ὅσα μουσικὰ κειμήλια νὰ περισυλλέξῃ, ἀρρομένη ἐκ τούτων καὶ πολύτιμα μουσικὰ διδάγματα.

Ἀφικόμενος λοιπὸν εἰς Λεύκην ἐσκεπτόμην τίνι τρόπῳ ἀσφαλέςτερον καὶ ταχύτερον νὰ φθάσω εἰς Νικαίαν. Κατὰ καλὴν δὲ τύχην εὖρον αὐτόθι τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ἀμφιπόλεως κύριον Εὐγένιον, σκοποῦντα νὰ μεταβῇ τὴν ἐπαύριον εἰς Νικαίαν ἐκ μέρους τοῦ κυριάρχου αὐτοῦ Μητροπολίτου. Ἡ χαρὰ μου ἐπὶ τῇ μετ' αὐτοῦ συναντήσει, εἰς ὃν πολλὰ ὀφείλει ἡ Νικαία πρὸς περιφρούρησιν τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς κειμηλίων καὶ ἀγαθῶν, ὡς τὸ τοιοῦτον δῆλον γενήσεται ἐν τοῖς κατωτέρω, ὑπῆρξε μεγάλη, διότι διέβλεπον ὅτι πολλαχῶς θὰ διηκολύνετο οὕτω τὸ φύσει καὶ θέσει ἐπίπονον τῆς

περισυλλογῆς ἔργον. Κατὰ καλὴν δὲ συγκυρίαν συνήντησα αὐτόθι καὶ ἕτερον φίλον λόγιον καὶ ποιητὴν, τὸν γνωστὸν κ. Γ. Γοργίαν, ὅστις, συγκεκινημένος ἐκ τῆς ἀπροσδοκῆτου συναντήσεως, χωρὶς οὔτε κἀν νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ταξιδίου μου, ἐτάνυσεν ἀμέσως τὴν προσφιλεῖ αὐτοῦ Μοῦσαν διὰ τῶν ἐξῆς στίχων·

*Γύργα, Παχτίκε, μάζευε τραγοῦδια τοῦ λαοῦ μας,
γεννήματα ὀλοκάθαρα τοῦ ἔθνικοῦ τοῦ νοῦ μας
καὶ ψάλλε τὰ στὸν ἔθνικὸ ἑλληνικὸ ρυθμὸ τους,
Ἵς τὸν τρίογκλό τους τὸν ἀγρὸ ρωμαϊκο σκοπὸ τους.
Πρέπει αὐτὰ τὰ λούλονδα αἰώνια νὰ μένουν,
πρέπει νὰ μὴν μαραίνωνται, μὴν ἀρρωστοῦν, πεθαίνουν.*

Καὶ οὕτω μετὰ μιᾶς ἡμέρας ἐν Λεύκῃ διαμονὴν συναπήλθομεν καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ εἰς Νικαίαν, ἀπέχουσαν περὶ τὰς ἑξ ὥρας δι' ἀμάξης. Ἄλλ' ἡ ἄγουσα ἡμᾶς ἄμαξα, ἀντὶ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν πορείαν ἡμῶν, τοῦναντίον ἔνεκα τοῦ ἀνωμάλου καὶ ἀστρώτου τῆς ὁδοῦ εἶχεν ἀνάγκην ἀσφαλείας ἐξ ἡμῶν αὐτῶν μᾶλλον, διὸ ἠναγκάσθημεν ἐπὶ δίωρον περιόπου πεζῇ νὰ βαδίσωμεν ἕως ὅτου φθάσωμεν εἰς τὴν εὐρείαν καὶ κατάφυτον πεδιάδα τῆς περιφερείας Νικαίας. Μετὰ ἐξάωρον λοιπὸν ἀμαξιτὸν δρόμον ἐφθάσαμεν τὴν προπαραμονὴν τῆς πανηγύρεως (13 Αὐγούστου) εἰς τὴν Νικαίαν, τῆς ὁποίας τὰ μακρὰ τείχη, μεθ' ὅλην τὴν μακρῶν αἰώνων πορείαν, ἐκ τῶν πρώτων μακρόθεν ὀρώμενα, ἐπέβαλλον ἡμῖν βαθὺν ἔθνικοθρησκευτικὸν σεβασμόν. Ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν τούτων τειχῶν ἱστάμενος καὶ Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις (1204 μ. Χ.). μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἄλωσιν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ἐξελιπάρει τοὺς κατοίκους αὐτῆς διὰ συγκινητικωτάτου πατριωτικοῦ λόγου. Ἐάν, ἔλεγεν, ἑορτάσῃ τὰ εἰσιτήρια αὐτοῦ εἰς τὴν Κων/πολιν, τότε «καὶ τὰ λοιπὰ θρέμματα, τῆς φωνῆς ἀκηκοῦτα τῆς βασιλείας μου, ὡς εἰς μάνδραν μίαν, τὴν προτέραν ἀρχὴν ἀλισθήσονται, ἃ τῶν ἕως οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης, καὶ γενήσεται μία ποιμνὴ, εἰς ποιμνὴν».

Ἦδη εἴμεθα τόσον ἐγγὺς τῶν τειχῶν, ὥστε νὰ θεώμεθα καὶ τὴν μίαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας μεγαλοπρεπεῖς τῆς Νικαίας εἰσόδους, ὀνομαζομένην ἐπιτοπίως *Λεῦκαι καπουσοῦ* = *Πύλην τῶν Λευκῶν*, καθὸ προσβλέπουσαν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Λευκῶν, ἡ ὁποία ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἦτο Ἐπισκοπή. Τὸ φωτογραφικόν μου *Κοδάκ* ἀμέσως ἐδώρησεν ἡμῖν μίαν ἀναμνηστικὴν πλάκα τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης πύλης.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν λαμπρῶν τειχῶν τῆς Νικαίας ὁ λόγος, διὰ τοῦτο πρόσφορον θεωροῦμεν τὴν στιγμὴν ὅπως εὐθὺς ἀμέσως εἴπωμεν ὅτι ταῦτα, ἀρκετὰ καλῶς σωζόμενα νῦν, ἔχουσι τέσσαρας μεγα-

φάνει» τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν τοῦ ἔτους 1905 (Τεύχος Γ' σελ. 134) καὶ 1906 (Τεύχος Δ' καὶ Ε' καὶ ἐν σελ. 150 καὶ 212).

λοπρεπεῖς εἰσόδους, αἱ ὁποῖα ἐπιτοπίως καλοῦνται ὡς ἐξῆς·

α') *Λεῦκαι καπουσοῦ* (= ἡ πρὸς Λεύκας πύλη).

β') *Γενίσεχι* ἢ *Προῦσα καπουσοῦ* (= ἡ πρὸς Γενίσεχι ἢ πρὸς Προῦσαν πύλη).

γ') *Γκιὸλ καπουσοῦ* (= ἡ πρὸς Λίμνην πύλη, ἥτοι ἡ προσβλέπουσα πρὸς τὴν Ἀσκανίαν λίμνην,

Ἡ Πύλη τῆς Λεύκης (Λεῦκαι καπουσοῦ), ὡς νῦν σώζεται.

ἢ καὶ ἄλλως τῶν Ἀντωνίνων ὀνομαζομένη). Ἡ πύλη αὕτη κατεστράφη μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, διανοίγεισθαι διὰ ταύτης νέας πρὸς τὴν λίμνην ὁδοῦ.

δ') *Σταμποῦλ καπουσοῦ* (= ἡ πρὸς Κωνσταντινούπολιν πύλη, ἐξ ἧς λέγεται ὅτι εἰσῆλθε καὶ ὁ Μ. Κωνσταντῖνος, ὅτε παρέστη κατὰ τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (325 μ. Χ.).

Διὰ μέσου σεμνῶν προγονικῶν ἐρειπίων βαδίσαντες ἐφθάσαμεν κατάκοποι εἰς τὴν διὰ τὴν φιλοξενίαν ἡμῶν προωρισμένην οἰκίαν. Μετὰ βραχεῖαν δὲ ἀνάπαυλαν ἐξήλθομεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἱστορικῶν μνημείων τῆς ἐνδόξου ποτὲ βιθυνικῆς πόλεως, ἡ ὁποία, ἐκτὸς τῶν περιφήμων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν αὐτῆς κέντρων, ἐφιλοξένησε τὸ πάλαι καὶ τὸν πρῶτον Χριστιανὸν Αὐτοκράτορα, Ὅστις, προεδρεύσας τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τὸ ἔτος 325 μ. Χ., κατέλειπε καὶ σεμνὸν τῆς διαβάσεως Αὐτοῦ μνημεῖον, μετὰ πάροδον τοσούτων ἀντιξῶν αἰῶνων μέχρι τῆς σήμερον σφζόμενον. Τὸ σεμνὸν τοῦτο τῆς πατρῴας πίστεως μνημεῖον

εἶνε ὁ ἱστορικὸς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ναός, ὄν, τὴν 15 τοῦ ὀδεύοντος μηνὸς θὰ ἐπισκεφθῆ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Ε. Μ. Συμβουλίου. Ἡ τόσον ἐπίσημος ἅμα δὲ καὶ ἐπικαιρὸς αὕτη τῶν γεραρῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους κορυφῶν ἐπίσκεψις θὰ προξενήσῃ ἀναμφιβόλως ὄτιγος θρησκευτικῆς καὶ ἔθνικῆς συγκινήσεως εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὀρθοδόξων ἰδίως Ἑλλήνων, διότι ἐν τῇ κλεινῇ τῶν Νικαέων πόλει ἐγένετο ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ μὲν τῷ 325 μ. Χ. μετὰ 318 θεοφόρων Πατέρων ἐν τῇ βασιλικῇ στοᾷ παρὰ τὴν Ἀσκανίαν λίμνην, καὶ ἡ Ἐβδόμη τῷ 787 μ. Χ. ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας κατὰ τῶν εἰκονομάχων μετὰ 367 Πατέρων. Ἀμφοτέρων δὲ τῶν Συνόδων οἱ τόποι καὶ νῦν ἔτι σώζονται, τῆς μὲν πρώτης εὐρισκομένου ἀπὸ πενταετίας ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς ἐλληνικῆς κοινότητος, τῆς δὲ Ἐβδόμης χρησιμεύοντος ὡς κατοικίας ἀκαθάρτων ἀθιγγάνων.

Τίνος ἑλληνος ψυχὴ ἀνάλητος καὶ ἀδάκρυτος θὰ μένη, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως

Ἡ Πύλη Κων/πόλεως (Σταμποῦλ καπουσοῦ) ὡς νῦν σώζεται.

ἀπαγγεῖλη τὸ σύμβολον τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, τὸ «Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν», ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ τὸ πρῶτον ἐθεσπίσθη τοῦτο, καὶ ὅταν ἐπίσης κατασπασθῆ τὰς ἁγίας εἰκόνας, ὧν τὸ κῦρος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατὰ τῶν εἰκονομάχων ἀνεστηλώθη; Ἡ συγκινητικὴ αὕτη ἐπίσκεψις ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ὀρθοδόξου ἐλληνισμοῦ ἐνδομύχως δὲν θὰ θεωρητῆ ὡς συνέχεια τῶν χριστιανικῶν ἀμφικτυονικῶν συνεδρίων, ὡς ὀγδόη τις Οἰκουμενικὴ Σύνοδος;...

Ἰδιαιτέρως δέον νὰ ἐξαρθῇ ἡ πρωτοφανὴς αὕτη ἐπίσκεψις, διότι ἡ Νίκαια, αἱ Ἀθῆναι τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐπὶ τῆς Λατινοκρατίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1204-1261), ἐν πολλοῖς ὑπεκατέστησε τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν, διότι καὶ ὁ ἰδρυτὴς αὐτῆς Θεόδωρος Α. Λάσκαρις, ἐκλεγείς βασιλεὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατέφυγεν, ὡς γράφει καὶ Ἀντώνιος ὁ Μηλιαράκης ἐν τῷ «Βασιλείῳ τῆς Νικαίας», ἐν αὐτῇ καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐν αὐτῇ συνέρρευσαν, ὅπως σωθῶσιν ἐκ τοῦ χειμάρρου τῶν Σταυροφόρων, οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχόντων τοῦ

τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας τῆς πατρίδος.

*

Ἄλλ' ἔλθωμεν λοιπὸν εἰς τὸν βασιλόκτιστον πανάρχαιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ναὸν, ὃν ἐκ τῶν πρώτων ἐπεσκέφθωμεν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν εἰς Νίκαιαν ἐπίσκεψιν. Ἡ ἀρχαιολογικὴ ἀξία τοῦ ναοῦ τούτου εἶνε μεγίστη. Ἡ ἑλληνικὴ χριστιανικὴ τέχνη παρουσιάζεται ἐνταῦθα ἐν ὅλῃ τῇ θρησκευτικῇ αὐτῆς μεγαλοπρεπείᾳ. Τὸ ψηφιδωτὸν τῶν εἰκόνων, τὸ πεποικιλμένον τοῦ ἐδάφους, τὰ ἱερὰ μονογράμματα καὶ τὰ σύμβολα τῶν κίωνων καὶ τῆς

Ὁ τόπος τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (Σύνοδος πακτζεσί) ἐν Νικαίᾳ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πανηγυρικῆς τελετῆς τῆς ἀνακινήσεως, γενομένης τὴν 16 Αὐγούστου 1906.

Βυζαντίου, πολλοὶ τῶν λογίων καὶ τῶν λογάδων τῆς Ἐκκλησίας, φυγάδες ἀνέστιοι τῆς δούλης πατρίδος, κομίζοντες ὡς ἐν κιβωτῷ τὰ σπέρματα τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς, ἅτινα ἐκαλλιέργησαν ἐν Βιθυνία καὶ διετήρησαν ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην τοῦ ἑλληνικοῦ γένους. Εἰς τὸ κράτος τῆς Νικαίας μετὰ παρέλευσιν ἡμισείας ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του καὶ μετὰ ἀγῶνις ἀδιαλείπτους ἔλαχεν ἡ εὐτυχὴς μοῖρα τῆς ἀποδιώξεως τῶν Φράγκων ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς ἀναστηλώσεως τῆς τῆς θεωρουμένης ὡς ἐκλειπούσης Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ ἀγῶνες τῆς Νικαίας ἦσαν πόθοι

Ἁγίας Τραπέζης, αἱ ὠραῖαι τοιχογραφίαι, ἡ θαυμασία καὶ γλυκυτάτη τῆς Παναγίας τοῦ Ἁγίου Βήματος καὶ τοῦ Νάρθηκος εἰκόνων, τὰ σπάνια μωσαϊκὰ κοσμήματα, τὰ δύο ἀπὸ μέλανα μάρμαρα σπάνια κηροπήγια, διὰ τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸ λέγειν τῶν ἐγχωρίων, προσεφέρθη ὑπὸ φιλαρχαίων πρὸς ἀγορὰν ποσότης χρυσοῦ ἴση πρὸς τὸ βάρος των, ὁ διαφανὴς μαρμαρίνος τάφος τοῦ Νικηφόρου καὶ πλεῖστα ἄλλα πολύτιμα κειμήλια εἰσὶ θαύματα ἑλληνοχριστιανικῆς τέχνης¹.

1. Περὶ τοῦ ναοῦ τούτου ἔχουσι γραφῆ ἱκαναὶ μονογραφίαι, ὧν νεωτάτη εἶνε ἡ περιλαμβανομένη ἐν τῷ ὧ-

Ὁ ναὸς οὗτος, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, εἶνε κτίσμα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἀνεγερθεὶς ἐπτά ἔτη ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ χάριν τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπισκέψεως αὐτοῦ. Ἐπιγραφή κειμένη εἰς τὴν Ν. πλευρὰν τοῦ ναοῦ, προηγουμένως μὲν οὐσα ἐκ ψηφιδωτοῦ, εἶτα δ' ἀντικατασταθεῖσα διὰ χρωμάτων, καὶ νῦν ἐντελῶς ἐκλιποῦσα διὰ τὰς καλλιτεχνικὰς ἀπαιτήσεις ἀμαθοῦς καὶ ἀφιλοκάλου ζωγράφου, πιστοποιεῖ τὸ βασιλόκτιστον.

*Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας
Πρῶτος βασιλεὺς τῶν Χριστιανῶν
καὶ κτίτωρ τῆς Ἐκκλησίας
ταύτης ἔτος σωτήριον τלב' (332).*

Ἐν δὲ τῷ ἐκ διαφανοῦς λευκοῦ μαρμάρου σαρκοφάγῳ, τῷ σωζομένῳ ἐν τῇ νοτιῇ πλευρᾷ τοῦ ναοῦ σφύζεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή:

*Ἀναξ κραταιὸς δεσπότης Κωνσταντῖνος
μονὴν προνοίας ἀξιῶν τὴν ἐνθάδε δῶρον
δίδωσι εὐκλεεῖ Πατρικίῳ.*

(Ἔπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ

Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ συγγράμματος
Etudes sur la musique ecclésiastique grecque (Paris 1887),
τοῦ ἀειμνήστου γάλλου μουσικολόγου L. A. Bourgault-Ducoudray.
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους).

Β'

Ἡ βοήθεια ὄργάνου τινός, ὅσον τοῦ ἁρμονίου ἢ τοῦ ὄργάνου (orgue) οὐ μόνον ἐξασφαλίζεται ἡ ἀκρίβεια τῆς συνοδείας (accompagnement), (ἄρετὴ ἐλλείπουσα εἰς τὰς φωνὰς μόνας), ἀλλὰ καὶ ἀρκοῦσιν εἰς μόνος ψάλλον καὶ ἕτερος κρούων νὰ παραγάγῃσι πλήρη πολυφωνία ἐντύπωσιν, ἐν ᾗ ἡ φωνητικὴ πολυφωνία ἀπαιτεῖ τὸν συνδυασμὸν πολλῶν ἡσχημένων ἀοιδῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἡ τελευταία αὕτη κατορθοῖ ἂν καὶ ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἦνε ἡττον εὐκολος, εἶνε ὅμως εἰς ἀντάλλαγμα ἀσυγκρίτως ὁμογενέστερον, εὐγενέστερον καὶ θρησκευτικώτερον.

(68). Εἶδομεν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ περιλαμβάνει πάντας τοὺς ἀρχαίους διατονικοὺς τρόπους, ὧν τινὰς ἔχει ἡλλοιωμένους ὑπὸ τῶν διαστημάτων τῶν $\frac{3}{4}$ καὶ

τῶν $\frac{5}{4}$ τοῦ τόνου. Ἄν ἐλευθέρως ἐγίνετο ἀποδεκτὴ ἡ εὐρωπαϊκὴ διαιρέσις τῆς διατονικῆς κλίμακος εἰς τόνους καὶ ἡμιτόνια ἤθελεν οὕτω μεγάλως ἀπλουστευθῆ ἡ μεταρρυθμίσις καὶ θὰ ἐπετρέπετο εὐκολώτατα ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πολυφωνίας εἰς πάντας τοὺς τρόπους τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς. Τούνομιον, διατηρουμένων ἐν ταῖς κλίμαξι διαστημάτων μικροτέρων τοῦ ἡμιτονίου, εἶνε φόβος μὴ διαϊωνίζηται ἡ ἀφορμὴ ἀμηχανίας ὀλεθρίας εἰς τὸ μέλλον αὐτῆς. Προτιμότερον δὲν θὰ ἦτο νὰ ἀπαρνηθῆ πλοῦτον, τὸσπ ἐπικίνδυνον;

Καίτοι ἐδηλώσαμεν ἀναλογίαν τινὰ μεταξὺ τῶν διατονικῶν παραλλαγῶν τῶν γνωστῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὑπὸ τὸ ὄνομα *χοροὶ* καὶ τῶν μεταγενεστέρων *φθορῶν* τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, δὲν φρονοῦμεν ὅμως ὅτι αἱ φθοραὶ αὗται εἰσὶν αὐτόματος ἀπόρροια τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς Ἀσίας, ἧς τὴν ὑπαρξίν προσεπαθήσαμεν νὰ πιστοποιήσωμεν ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τῆς μελέτης ταύτης, δεόν, καθ' ἡμᾶς, ν' ἀποδοθῆ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν¹.

Δυσκόλως δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ Ἑλλὰς παρεκινήθη ὑπὸ τῆς φυσικῆς τοῦ πνεύματος αὐτῆς τάσεως ὅπως υἰοθετήσῃ διὰ τὰ διαστήματα τῆς μουσικῆς αὐτῆς ἀρχὴν ὅλως ξένην εἰς τὸ μουσικὸν αἶσθημα τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, ὅπερ καταδικάζει εἰς πνευματικὴν ἀπομόνωσιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου εὐρωπαϊκοῦ βέβουματος.

Ἄν ἤθελεν ἀπολύτως ἀποδεχθῆ ἡμῖν ὅτι ἡ ἐθνικὴ ἰδιοσυγκρασία ἀπαιτεῖ τὴν διατήρησιν διαστημάτων ἄλλων ἢ ὁ τόνος καὶ τὸ ἡμιτόνιον ἀντὶ νὰ ζητῶμεν τὴν κατάργησιν αὐτῶν, ἡμεῖς πρώτος ἠθέλομεν ἀπαιτήσῃ τὴν διατήρησιν αὐτῶν. Ἡ γνώμη αὕτη οὐ μόνον δὲν ἐπιβάλλεται εἰς τὸ πνεῦμα ὑπὸ ἀναντιρρήτων ἀποδείξεων, ἀλλ' ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν πραγμάτων δύναται τις ν' ἀντλήσῃ καὶ ἰσχυρὰ κατ' αὐτῆς ἐπιχειρήματα. Πῶς συμβαίνει ὥστε αἱ δημόδεις μελωδίαι, αἱ εἰς ἀνώτατον βαθμὸν φέρουσαι τὸν τύπον τῆς ἀγνῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, εἰσὶν ἐλευθέρως διατονικαί; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ γενικῶς ἀνά τὰς ἐπαρχίας διαδεδομένη χρῆσις τοῦ *μουζουκίου*, ὄργάνου, οὗτινος τὰ διαστήματα εἰσὶ πάντα τόνοι ἢ ἡμιτόνια; Πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς λαβῆς εὐρίσκονται, εἶνε ἀληθές, διαιρέσεις ἀνταποκρινόμεναι πρὸς τὰ *τριτημόρια* ἢ τὰ *τεταρτημόρια* τοῦ τόνου, ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο

ροιοτάτῳ συγγράμματι «*Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Νίκαιαν*» τοῦ φίλου κυρίου Β. Καβαλλιέρου Μαρκουίζου (ἐν Κων/πόλει 1909).

1. Πόσον ὀλίγον ἐξετίμα ὁ Πλάτων τὰ εἶδη τῆς μουσικῆς, ἅτινα ἀποδέχονται διαστήματα μικρότερα τοῦ ἡμιτονίου, δηλοῦνται ἐκ τοῦ χωρίου τῆς *Πολιτείας* αὐτοῦ (L, V II).

τοῦ ὄργάνου εἶνε προωρισμένον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ξένων μελωδιῶν, τουρκικῶν ἢ ἀραβικῶν. Ἡ παρουσία ἐν ὄργανῳ δημοτικῆ τῆς Ἑλλάδος δύο κλιμάκων, ὧν ἡ μία ἢ εὐρωπαϊκὴ κλίμαξ, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφιερωμένη εἰς τὰς ξένας μελωδίας, δὲν δεικνύει τίς εἶνε ἡ ἀληθὴς μουσικὴ τοῦ ἔθνους ἰδιοσυγκρασία;

(69). "Ἄν οἱ θιασῶται τῶν ἠλλοιωμένων διαστημάτων τοῦ τεταρτημορίου ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἐν τῇ θρησκευτικῇ μουσικῇ διατήρησιν τῆς ἀσιατικῆς ταύτης πολυτελείας, ἃς λάδωσι τοῦλάχιστον τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὅπως παράσχωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διαστημάτων, ὧν ἡ ὀρθότης εἶνε τοσοῦτον εὐμετάπτωτος, τὴν ἀκριβείαν ἐκείνην, ἧς ἄνευ ἢ παραγομένη ἐντύπωσις ἀποβαίνει ἀφόρητος. Τὸ μόνον πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου μέσον θὰ ἦτο ἡ ἀσκήσις τοῦ ὠτός τῶν ψαλλόντων δι' ὄργάνων ἐν Εὐρώπῃ κατασκευασθέντων. Τὰ ἀνατολικά ὄργανα, ὡς τὸ ταμπούριον, εἰσὶ λίαν ἀνεπαρκῆ ἢ χρήσις αὐτῶν, ἄλλως τε, εἶνε ὀλίγον διαδεδομένη. Ἐν Ἀθήναις, μεθ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν, οὐδὲ ἐν εὐρομεν τῶν ὄργάνων ἐκείνων, ὧν ἡ σπουδὴ δέον ν' ἀποτελῆ οὐσιῶδες μέρος τῆς μαρφώσεως τοῦ ψάλτου. Τὸ ὄργανον (orgue) τοῦ Ἀλεξάνδρου (σχέδιον Vincent) μὲ τεταρτημόριον τοῦ τόνου θὰ ἦτο πολὺ προτιμότερον ἕνεκα τῆς σταθερότητος τῆς ἀρμονίας, θὰ εἶχε δὲ καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς διαίρεσεως τοῦ ἡμιτονίου εἰς δύο ἴσα μέρη, ὅπερ δὲν γίνεται ἐπὶ τοῦ ταμπούριου.

Πάντες σχεδὸν οἱ ψάλται σφάλονται ὅταν πρόκηται περὶ τῶν μικρῶν τούτων διαστημάτων. Οὐδέποτε κατωρθώσαμεν νὰ ἐπιτύχωμεν παρ' ἐνὸς μόνου ἕξ αὐτῶν, ὅπως παραγάγῃ κατερχόμενος κλίμακά τινα τὰ αὐτὰ διαστήματα οἷα καὶ ἀναβαίνων αὐτῆν. Ἀλλὰ, κατὰ μαρτυρίας ἀξιόπιστους, ἂν ἤθελέ τις ρυθμίσει τὰς ἐκκλησιαστικὰς κλίμακας μετὰ τῶν τεταρτημορίων τοῦ τόνου καὶ ἤθελε κρούσει αὐτὰς ἐπὶ τινος ὄργάνου, ὁ δυσκολώτερος τῶν ψαλτῶν κηρύττει ἑαυτὸν ἱκανοποιούμενον. Τοῦτο λύει τὸ ζήτημα καὶ ἀποδεικνύει ὅτι μετὰ τοῦ τρίτημορίου καὶ τοῦ τεταρτημορίου τοῦ τόνου δὲν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Τὸ σπουδαῖον εἶνε νὰ ὑπάρχωσι διαστήματα αὐστηρῶς ὀρισμένα καὶ περὶ τῆς φύσεως τῶν ὁποίων νὰ ὑπάρχῃ γενικὴ συμφωνία. Αἱ σχέσεις τῶν διαστημάτων, ὅπως αὐταὶ ἐτέθησαν ὑπὸ τῶν θεωρητικῶν εἰσὶ ριζικῶς ἀνίκανοι νὰ δηγήσωσι τὸν μαθητὴν. Ὁ τρόπος, καὶ ὅν οἱ τελευταῖοι οὗτοι διαίρουσι τὴν κλίμακα ὑπὸ μαθηματικόν τι πρόσχημα εἶνε καθαρῶς ἰδεώδης καὶ οὐδὲν πρακτικὸν μέσον ἐξελέγεσθαι

τῆς ἀκριβείας τῶν διαστημάτων παρέχει εἰς τὸ οὐδ. Τί ἐκ τούτου προκύπτει; Πλήθος κατὰ προσέγγισιν τόνων, οἵτινες ἐν τῇ ἐκτελέσει ἐρημνεύονται διὰ τοσοῦτων σφαλερῶν φθόγγων. Δύναται τις σπουδαστὴς νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ σημερινὴ θεωρία ὑποχρεοῖ τοὺς ψάλτας εἰς τὸ σφαλερῶς ψάλλειν. Αὕτη ρητὴς ἀπαγορεύει τὰ διατονικὰ διαστήματα, διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὁποίων τὸ οὐδὲ δύναται ν' ἀρκῆ, καὶ παραδίδει αὐτοὺς εἰς τὴν διάκρισιν στοιχείου ἀπίστου, χωρὶς νὰ παρέχῃ αὐτοῖς οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον προφυλακτικὸν κατὰ τοῦ νουαγίου μέσον. Τὸ ἀσφαλέστερον βοήθημα, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, θὰ ἦτο ἡ κοινῶς διαδεδομένη χρῆσις τοῦ μετὰ τεταρτημορίων ὄργάνου (orgue). Ἄν οἱ κανόνες τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας ἀντιτίθενται ἀμετακλήτως εἰς τὴν εἰσαγωγὴν οἰουδήποτε ὄργάνου ἐν τοῖς ναοῖς, τὸ προειρημένον ὄργανον πρέπει τοῦλάχιστον νὰ ὑπάρχῃ ἐν ταῖς σχολαῖς καὶ ταῖς αἰθούσαις τῶν ἀσκήσεων.¹

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΨΑΛΤΟΥ

ΓΗΘ

ΜΑΝΟΥΗΛ ΔΟΥΚΑ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΦΗ

ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους).

Ὁ γὰρ χαριτώνυμος μαῖιστωρ ὁ Κουκουζέλης ἐν τοῖς ἀναγκραμματισμοῖς αὐτοῦ τῶν παλαιῶν οὐκ ἐξίσταται στιχηρῶν, ἀλλὰ κατ' ἔχνος τούτοις ἀκολουθεῖ, δυνάμενος ἂν πάντως καὶ αὐτός, ὡς οἱ νῦν, καὶ πολὺ μᾶλλον εἶπερ οὗτοι μέλη μόνον ποιεῖν ἴδια μηδὲν τι κοινωνοῦντα τοῖς πρωτοτύποις αὐτῶν στιχηροῖς· ἀλλ' εἰ οὕτως ἐποίει οὔτε καλῶς ἂν ἐποίει, οὔτε τῆς ἐπιστήμης προσηκόντως ἐπαίειν ἐδόκει· διὸ καὶ μετ' ἀκριβείαν τοῦ τῶν παλαιῶν στιχηρῶν ἔχεται δρόμου, καὶ αὐτῶν οὐ πᾶν τοι ἐξίσταται, τοῖς τῆς ἐπιστήμης νόμοις πειθόμενος. Κἂν τοῖς κατανυκτικοῖς δὲ τὸν πρὸ αὐτοῦ τῆ τέχνης ἀνευδοκίμησαντα μιμεῖται ὁ μετ' αὐτόν, καὶ ἐν τοῖς κρατήμασι καὶ τοῖς μεγαλυναρίοις ὁμοίως. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς χειρουργικοῖς ὕμνοις, κομματιαστῶν τῶν ἐν αὐτοῖς μελῶν ὄντων, εὖροι τις ἂν τοὺς πάντας ποιητὰς σκοποῦμενος ἀκριβῶς, ἐπίσης τε χρω-

1. Μᾶλλον τὸ δεύτερον πρέπει νὰ γίνηται, διότι πράγματι οἱ κανόνες τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας ὡς πρὸς τοῦτο εἶνε λίαν αὐστηροί.

μένους αὐτοῖς καὶ συμφωνοῦντας ἀλλήλοις. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῷ τῷ αὐτῷ χρῶνται κανόνι καὶ τῇ αὐτῇ συνηθείᾳ· καὶ τῷ πολυελέῳ καὶ τοῖς ἀντιφώνοις λεγομένοις καὶ τοῖς οἴκοις ὁμοίως. Τῶν οἴκων δὲ γε πρῶτος ποιητὴς ὁ Ἀνανεώτης ὑπῆρξε καὶ δευτέρος ὁ Γλυκὺς, τὸν Ἀνανεώτην μιμούμενος· ἔπειτα τρίτος ὁ Ἡθικός ὀνομαζόμενος, ὡς διδάσκαλος ἐπόμενος τοῖς προειρημένοις δυσί· καὶ μετὰ πάντας αὐτοὺς ὁ Χαριτώνυμος Κουκουζέλης, ὅς, εἴ καὶ μέγας τῷ ὄντι διδάσκαλος ἦν, οὐδενὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ παραχωρεῖν εἶχε τῆς ἐπιστήμης, εἶπετο δ' οὖν ὁμοῦ κατ' ἴχνος αὐτοῖς καὶ οὐδέν τι τῶν ἐκείνοις δοξάντων καὶ δοκιμασθέντων καλῶς δεῖν φετο καινοτομεῖν· διὸ οὐδὲ ἐκαινοτόμη. Ὁ δὲ λαμπαδαρίου Ἰωάννης τούτων ὑστερος ὢν καὶ κατ' οὐδὲν ἐλαττούμενος τῶν προτέρων καὶ αὐταῖς λέξεσι γράφων ἰδίᾳ χειρὶ ἔφη· Ἀκάθιστος ποιηθεὶς παρ' ἐμοῦ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου τοῦ Κλαδᾶ, μιμουμένου κατὰ τὸ δυνατὸν τὸν παλαιὸν ἀκάθιστον καὶ οὐκ ἠσχύνετο γράφων οὕτως, εἴ μὴ μᾶλλον καὶ ἐσεμνύνετο καὶ τοῖς λοιποῖς ὥσπερ ἐνομοθέτει διὰ τοῦ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματος, τοῦ τῶν παλαιότερων ζήλου μηδὲ ἄλλως ἐξίστασθαι μηδὲ καινοτομεῖν τι παρὰ τὰ καθάπαξ δόξαντα καλῶς ἔχειν αὐτοῖς· καὶ καλῶς γε ποιῶν ἐκεῖνός τε οὕτως ἐφρόνει, καὶ φρονῶν ἔλεγε, καὶ λέγων οὐκ ἐψεύδετο, ἀλλὰ τοὺς παλαιοὺς ἐμιμεῖτο τῶν ποιητῶν, τοὺς τῇ ἐπιστήμῃ ἐνδιαπρέψαντας. Καὶ ἡμᾶς εἴ γε μὴ μέλοιμεν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κατ' ἐπιστήμην ἀκριβείας διαμαρτάνειν, ποιεῖν οὕτω προσήκει καὶ ποιῶντας μέμψαι· ἂν ὀρθῶς οὐδὲ εἷς, εἴ μὴ μᾶλλον καὶ ἐπαινέσειε. Εἰ δὲ καὶ γὰρ ταῦτα ποιῶ καὶ τῆς τῶν παλαιῶν μιμήσεως κατὰ τὸ δυνατὸν οὐκ ἀφίσταμαι οὐδ' ἐκστήσομαι, ἕως ἂν περὶ τῶν τοιούτων ὑγιαίνοντι κριτηρίῳ δύνωμαι χρῆσθαι· ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν εἴποιμι τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν τύφον ἀποπεμπόμενος, ἄλλοι δὲ, οἷς τούτων τε ἐμέλησε καὶ ἡ ἀλήθεια παρὰ πάντα πεφίληται, κρινούσι τε καὶ ἐροῦσιν. Εἶδες ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν διδάσκαλοι πάντες σύμφωνοι ἦσαν ἀλλήλοις καὶ ἑαυτοῖς καὶ οὐδέποτε ἔν οὐδενὶ διεφέροντο τῷ πρωτοτύπῳ κανόνι τῆς ἐπιστήμης ἐπόμενοι. Ἀλλ' ἐπεὶ ταῦθ' ἱκανῶς ἡμῖν εἴρηται καὶ περὶ τῶν τῆς ψαλτικῆς λοιπῶν κεφαλαίων διαληψόμεθα· ταῦτα δὲ τὸν ἀριθμὸν εἰσὶν ἕξ, οὐ παρὰ πᾶσι μὲν γνωσκόμενα πᾶσι δὲ ὀφειλόμενα γινώσκεισθαι τοῖς γε τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἀντιποιοιμένοις.

Πρῶτον οὖν ἐστὶν τὸ ποιεῖν τινα θέσεις προσηκούσας καὶ ἀρμοδίας, ἐπόμενον τῷ ὄρω τῆς τέχνης.

Δεύτερον, τὸν μὴ ἐγκύπτουσι τῷ βιβλίῳ καὶ ὀρώοντα, ἀλλὰ καὶ χωρὶς βιβλίου γράφειν ἀσφαλῶς

καὶ ὡς ἡ τέχνη βούλεται εἴτι ἂν τις ἐπιτάξειε γράφειν.

Τρίτον, τὸ ἀμελετήτως μὴ προσδιασκευάμενον, ἀλλ' ἅμα τῷ θεάσασθαι δύνασθαι παντοῖα ψάλλειν μαθήματα παλαιά τε καὶ νέα τοῦ ἀπταιστοῦ πάντη πάντως ἐχόμενον.

Τέταρτον, τὸ ψάλλειν μὲν ἄλλον, αὐτὸν τε τὸ ψαλλόμενον γράφειν τε καὶ ψάλλειν ὁμοίως ἐκείνῳ.

Πέμπτον, τὸ παντοῖα ποιεῖν ποιήματα ἴδια, ἢ οἰκοθεν κινούμενον, ἢ καὶ ἐξ ἐτέρου ἐπιτάγματος καὶ μετὰ μελέτης καὶ ταύτης ἐκτός.

Ἑκτον, ἡ τῶν ποιημάτων κρίσις ἐστίν· εἴτι ἐστὶν ἴσως μὲν καὶ τὸ δύνασθαι κρίνειν τὸ ποιηθὲν καθ' ὅ,τι τε καλῶς ἂν ἔχοι καὶ ἀσφαλῶς καὶ καθ' ὅ,τι μὴ, ἴσως δὲ καὶ τὸ δύνασθαι γνωρίζειν ἀπὸ μόνης ἀκοῆς, τὸ τοῦδε τίνος ποίημα, ὅπερ δὴ καὶ κάλλιστόν ἐστι πάντων τῶν ἐν τῇ τέχνῃ.

Τούτων τῶν εἰρημένων ἕξ κεφαλαίων ὁ τὴν ἐπιστήμην ἔχων καὶ δυνάμενος ὡς ἡ τέχνη βούλεται χρῆσθαι αὐτοῖς, διδάσκαλος ὢν τέλειος λοιπόν, ποιήτω τε ποιήματα καὶ γραφῆτω καὶ διδασκέτω καὶ ψήφοις κρίνων ἐξαγέτω περὶ τε τῶν οἰκείων καὶ ὢν ἄλλοι ποιῶσι μᾶλλον δὲ περὶ τούτων· τὰ γὰρ ἴδια αὐτὸς μὲν ἀκολουθῶν τῇ τέχνῃ συνθήσῃ· τὴν δὲ περὶ αὐτῶν ἔξουσιν ἕτεροι ψῆφον διὰ τὸ τὴν εὐνοίαν πεφυκέναι μὴ ἀδικάστους ἐξάγειν τὰς ψήφους· αὐτὸν δὲ εὖνως ἔχειν τοῖς ἑαυτοῦ καὶ ὅποια τύχουσιν ὄντα· ὁ δὲ μήτε τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν ἔχων, μήτε διὰ τοῦτο δυνάμενος χρῆσθαι αὐτοῖς, σιγάτω λοιπόν, τοῦτο βέλτιον τοῦ μὴ σιγᾶν ἠγησάμενός τε καὶ ἀσφαλέστερον, εἴ εἰμὴ σιγᾶν βούλοιο, τοῦτο δὲ δῆπουθεν ἐξέσται τῷ βουλομένῳ παντί, ἀλλὰ μὴ κρίνειν τὰ ἐτέρων ἐπιχειρήτω, εἰδὼς ὡς οὐδένα δυνήσεται πείσειν φραῦλον, ὡς αὐτός ἐστιν, ἐκόντα γίνεσθαι καὶ νομίζειν, ἅπερ αὐτὸς νενόμικε¹.

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

« Πρὸς ἐνθάρρυσιν καὶ πρὸς φιλότιμον παραγωγικὴν ἐργασίαν τῶν ἐλλήνων ἰδίως συνθετῶν ἀφιεροῦμεν ἰδίαν στήλην καὶ πρὸς μουσικοὺς διαγωνισμοὺς. Ἡ διεύθυνσις τῆς «Μουσικῆς» ἔχει μὲν ἐν τῷ προγράμματι αὐτῆς σκοπὸν, ὅπως προκηρῦξῃ ἐνίοτε τοιούτους διαγωνισμοὺς, ἀλλὰ δηλοῦ σύναμα, ὅτι εὐχαρίστως ἀποδέχεται καὶ ἔξωθεν σχετικὰς προσφορὰς, παρ' ἰδιωτῶν δηλονότι, παρὰ

1. Τὸ προοίμιον τοῦτο τοῦ Χρυσάφει ἐδημοσιεύθη μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ συνεχείας καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ψάχου ἐν τῇ «Φόρμυγι» Ἀθηνῶν.

μουσικῶν ἢ καὶ παντοίων ἄλλων κοινωφελῶν Σωματείων, ὡς καὶ Κοινοτήτων ἀκόμη, οὕτως ὥστε διὰ τοῦ πρὸς τοὺς συνθέτας ἐνθαρρυντικοῦ αὐτῶν ὀβολοῦ νὰ καταστῇ εὐκόλος ἢ τοῦ τεχνικοῦ μέρους τῶν τοιούτων διαγωνισμῶν διεκπεραίωσις. »

Συμφώνως πρὸς τὴν ἄνω δῆλωσιν ἡ «Μουσικῆ» εἶχε προκηρύξει ἐν τῷ Α' καὶ Β' αὐτῆς τεύχει δύο διαγωνισμοὺς (περὶ ὧν ἐκθέσεις θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον). Εἰς τούτους προστίθεται ἤδη καὶ τρίτος διαγωνισμὸς, προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ ἐν Σιρκετζῆ τῆς Πόλεως μας Μουσικογυμναστικοῦ Συλλόγου «Ἀρίονος». Ἡ ἀπόφασις αὕτη

τῆς ἀπόψεως ταύτης ὑπηρεσιῶν, καὶ παρακαλεῖ ὑμᾶς ὅπως συμβάλλητε εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Ἐχον ὑπ' ὄψει τὴν δῆλωσιν ὑμῶν, ἣν ἀπὸ τοῦ Α' τεύχους τοῦ ὑμετέρου ἀξιολόγου Περιοδικοῦ κατεχωρήσατε, καὶ ἀποφασίσας νὰ κηρύξῃ διαγωνισμὸν διὰ τὴν μελοποίησιν τοῦ Ὑμνου τοῦ Ἀρίονος τοῦ ἀειμνήστου ἔθνικοῦ ποιητοῦ Βερναρδάκη, ὃν ἀπόφασιν ἔχει νὰ καταστήσῃ ὕμνον τοῦ Συλλόγου, παρακαλεῖ Ὑμᾶς ὅπως διὰ τῆς «Μουσικῆς» συμβάλλητε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου τούτου, κηρύσσοντες δηλ. διαγωνισμὸν πρὸς μελοποίησιν αὐτοῦ. Τὸ Δ. Συμβούλιον ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐψήφισε ποσὸν 100 φράγκων, τὸ ὁποῖον θ' ἀπονεμηθῇ εἰς τὸν παρουσιάσαντα τὴν τεχνικωτέραν μελοποίησιν τοῦ Ὑμνου.

Ἡ Μανδολινάτα τοῦ ἀνδρικοῦ τμήματος τοῦ ἐν Σιρκετζῆ Συλλόγου «Ἀρίονος». [Φωτογραφία Γ. Ἀλεξοῦ.]

τοῦ συμπαθοῦς τούτου σωματείου, τόσον πιστῶς χαρακτηρίζει τὰς εὐγενεῖς ὁρμὰς καὶ διαθέσεις τῶν φιλοτίμων αὐτοῦ μελῶν, ὥστε νὰ μὴ ἔχη ἀνάγκη καὶ ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως. Τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀποσταλεῖσαν ἐπιστολήν, δημοσιεύομεν κατωτέρω, ἵνα χρησιμεύσῃ ἢ σχετικῇ ἀπόφασις ὡς εὐγενὲς ὑπόδειγμα καὶ εἰς ἄλλους.

Ἐν Σιρκετζῆ, τῇ 6ῃ Ἰουλίου 1912.

Κύριε Διευθυντά,

Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθῶν τὴν ἐν τῇ μουσικῇ κινήσει τοῦ καθόλου Ἑλληνισμοῦ ἐξέλιξιν τοῦ ὑμετέρου Περιοδικοῦ, ἐν ἣ πρωτεύουσαν κατέλαβε τοῦτο θέσιν, ἀσμένως ἐπιλαμβάνεται τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐπωφεληθῇ καὶ οὗτος ἐκ τῶν πολλαπλῶν ἀπὸ

Ἐπαφῆκε δὲ εἰς ὑμᾶς τὸν καθορισμὸν τῶν τεχνικῶν ὄρων τοῦ ἀγωνίσματος.

Ἐν τῇ βεβαιότητι δ' ὅτι δὲν θέλετε ἀρνηθῆναι νὰ προσέσθε εἰς τὰς ἄλλας Ὑμῶν διὰ τὴν ἔθνικὴν ἐν γένει τέχνην ὑπηρεσίας τοῦ Ὑμετέρου Περιοδικοῦ καὶ τὴν ἀνωτέρω παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε ἐκ τῶν προτέρων μετὰ τῶν εὐχαριστιῶν ἡμῶν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐξιδιασμένης πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως, μεθ' ἧς διατελοῦμεν.

Ὁ πρόεδρος

(Τ. Σ.)

Ὁ γραμματεὺς

Γ. Κ. ΚΕΣΙΜΙΔΗΣ

Κ. ΖΩΤΟΣ

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἐπισυνάπτεται καὶ τὸ πρὸς τὸν Ἀρίονα ἄσμα τοῦ ἀειμνήστου ἔθνικοῦ ποιητοῦ Δημ. Βερναρδάκη, ὅπερ μετὰ τῶν ὄρων τοῦ διαγωνισμοῦ θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

85. ΔΕΥΤΕ ΑΝΑΒΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΟΣ

Δοξαστικὸν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ρυθμὸς τετράσημος.

ΗΧΟΣ λ̣ ḡ Πα.

εὐ - τε ἄ - να - βῶ - μεν εἰς τὸ ὄ - ρος
 Κυ - ρί - ου καὶ εἰς τὸν οἶ - κον τοῦ Θε -
 οῦ ἡ - μῶν καὶ θε - α - σῶ - με - θα τὴν
 δό - ξαν τῆς με - τα - μορ - φῶ - σε - ως αὐ - τοῦ δό - ξαν ὡς με -
 νο - γε - νοῦς πα - ρὰ Πα - τρὸς φῶ -
 τι προσ - λά - βω - μεν φῶς καὶ με - τάρ - σι - οι γε - νό -
 με - νοι τῷ πνεύ - μα - τι Τρι - ἁ - δα ὁ - μο - οὔ - σι - ον ὑ -
 μνή - σω - μεν εἰς τοὺς αἰ ὤ - νας.

86. ΑΙΣΧΥΛΟΥ "ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ",

Χορὸς Ὀκεανίδων. — Στάσιμον Α' (441—446).

Ρυθμὸς τρίσημος. γ

Γα

Μελοποιία Γ. Δ. Παχτίκου.

Στροφή γ' ἄ Μό - νον δὴ πρό - σθεν [ἄλ - λων] ἐν πό - νοι - σιν δα -
 μέντ' [ἄ - δα - μαν - το - δέ - τοις Τι - τᾶ - να λύ - μασις] ἐ - σει - δό - μαν θε -
 ῶν, θε - ῶν, ὅς ὑ - πέ - ρο - χον σθέ - νος, σθέ - νος, σθέ - νος κρα -
 ται - ὄν, ἦ κρα - ται - ὄν, κρα - ται - ὄν.
 Δίσημον
 <γαί - ας> οὐ - ρά - νι - ὄν τε πό - λον πό - λον πό - λον πό -
 λον, <γαί - ας> οὐ - ρά - νι - ὄν τε πό - λον στέ - νων ὑ - πο - βα - στα - ζει

12 ————— Μονοδία ————— Χορός

⟨γαί - ας⟩ ού - ρά - νι - όν τε πό - λον $\frac{\chi}{\eta}$ ύ - πο - στε - νά - - - - ζει. Δ ύ -

πο - στε - νά = στε - - νά = στε - νά - ζει. $\frac{\chi}{\eta}$

87. ΤΥΡΤΑΙΟΥ ΕΜΒΑΘΗΡΙΟΝ

Ρυθμός δίσσημος. $\frac{\Gamma}{\chi}$ ΗΧΟΣ Γα. $\frac{\rho}{\rho}$ Μέλεις Κλ. Κ. Ἀρτεμίδου.

$\frac{\Gamma}{\eta}$ [: —————]

Ἄ - γετ', ὦ Σπάρ-τασεύ - άν - δρω Κῶ - ροι πα-τέ-ρων πο - λι - α - τᾶν, $\frac{\rho}{\eta}$

Λαι - ᾗ μὲν ἴ - τυν προ - βά - λε - σθε, $\frac{\pi}{\eta}$ Δό - ρυ δ'εὐ - τόλ - μως ἄν - σχε - σθε. $\frac{\rho}{\eta}$

Μή φει - δό - με-νοι τᾶς ζω-ᾶς. $\frac{\chi}{\eta}$ Οὐ γάρ πά - τρι - ον τᾶ Σπάρ - τᾶ, $\frac{\chi}{\eta}$ οὐ γάρ

πά - τρι - ον τᾶ Σπάρ-τᾶ. $\frac{\rho}{\eta}$

88. ΑΜΠΕΛΑΤΣΙΟΥΝ ΤΣΙΚΑΛΙ

Δημῶδες ποιμενικὸν ἄρμενικὸν ᾄσμα.

Ρυθμός ἐξάσημος. $\frac{\Gamma}{\chi}$ Γα. $\frac{\rho}{\rho}$ Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Συλλογῆς Βαρταμπὲτ Γκομιδᾶς
Μεταγραφὴν εἰς τὴν ἐκκλ. παρασημαντικὴν.

[: —————]

$\frac{\rho}{\eta}$ Ἄμ - - - πε - λά τσεῦν τσι - κα - - λι Συ - γέρ τζάν, $\frac{\rho}{\eta}$
Σα - - - ρίτς ἔ ντοῦν » » » » »

Ντοῦν σο - - - ρο - ρά, ντοῦν ὀ - - - ρο - ρά, Σο - γέρ τζάν. $\frac{\rho}{\eta}$

Ἄμ - - πι ντα - κιν τσεῦν γκε - ρε - βά. Σο - γέρ τζάν $\frac{\rho}{\eta}$

89. Ο ΞΕΝΗΤΕΜΜΕΝΟΣ

Ποίημα Ε. Καρύδη. — Μουσικὴ Ι. Πρωΐου.

Ρυθμός τρίσημος. Μετρίως. Μεταγραφὴ ἐκ τῆς γραμμικῆς παρασημαντικῆς.

$\frac{\pi}{\eta}$ 1. Χρυ - σᾶ που - λά - κια, ποῦ ψη - λά πε - ρή - ρα - να πε - τᾶ - - - τε, $\frac{\chi}{\eta}$ κρα -

τῆ - στε τὰ φτε - ρά - κια σας $\frac{\chi}{\eta}$ ἄν στο χω - ρεό μου πᾶ - - τε. $\frac{\rho}{\eta}$

90. ΜΕΤΕΜΟΡΦΩΘΗΣ ΕΝ ΤΩ ΟΡΕΙ, ΧΡΙΣΤΕ Ο ΘΕΟΣ.

Ἀπολυτίκιον τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος.

Μελωδία ἐκκλησιαστικὴ
μεταγραφεῖσα εἰς τὴν γραμμ. παρασημαντικὴν.

Andante.

Με - τε - μορ - φώ - - - θης ἐν τῷ ὄ - ρει, Χρι - στί ὁ Θε -
- ός. Δεί - ξας τοῖς μα - θη - ταῖς σου τὴν δό - ξαν σου κα - θὼς ἡ - δύ - γαν - τός. Λάμψον
καὶ ἡ - μῖν τοῖς ἁ - μαρ - τω - λοῖς τὸ φῶς σου τὸ ἀ - ἴ - δι - ον. Πρε -
- σβεί - αις τῆς Θε - ο - τό - - κου, φω - το - δό - τα, δό - - ξα Σοι.

91. ΤΑΣ ΜΥΣΤΙΚΑΣ ΣΗΜΕΡΟΝ.

Δοξαστικὸν τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμ. Συνόδου.

Μεταγραφὴ
ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρασημαντικῆς.

Ἀργῶς.
Larghetto.

Τὰς
μυ - στί - - - κας σή - με - - ρον τοῦ πνεύ - μα - -
- - τος αἰὼ - - - πῆ - - - γας τοὺς θε - ο - φθ - ρους
Πα - τί - - - ρας ἀ - - - νευ - φη - - - μί - - - σω - -
- - μεν τοὺς με - λω - - δή - - σαν - - τας ἐν μέ - - σω
τῆς Ἐκ - - κλη - σί - - - ας μέ - - - λος ἐ - ναρ -
- μό - - νι - - ον | Θε - ο - - λο - - γί - - - ας. Τρι -

92. ΠΟΥ ΝΑΥΡΩ 'ΓΩ ΒΑΣΙΛΙΚΟ.

ᾠσμα δημῶδες, ἀδόμενον ἐν Τριγλεία τῆς Βιθυνίας.

Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Συλλογῆς
Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Σχεδὸν ἀργῶς,
Adagio (♩ = 100)

93. ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΒΑΛΣ.
"THE YANKEE PRINCE"
Valse Americain.

Μουσική
GEO. M. COHAN &
CHAS. J. GEBEST.

Tempo di Valse.

The first system of musical notation consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 3/4. The music begins with a *mf* dynamic. The first measure features a melodic line in the treble and a bass line with chords. The second measure continues the melody with a *f* dynamic. The system concludes with a *p* dynamic and a final chord.

The second system continues the piece with two staves. The melody in the treble clef moves through several notes, while the bass clef provides harmonic support with chords and a steady bass line.

The third system of musical notation shows the continuation of the melody and accompaniment. The treble clef has a melodic line with some grace notes, and the bass clef has chords with the word *Andte* written below them.

The fourth system of musical notation includes a *cresc.* (crescendo) marking. The melody in the treble clef is accompanied by chords in the bass clef, with the word *Andte* appearing again.

The fifth and final system of musical notation on the page. It features a melodic line in the treble clef and a bass line with chords. The system ends with a double bar line and a repeat sign, followed by a series of chords in the bass clef.

First system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. The music includes dynamic markings *p* and *f*, and various articulation marks such as accents and slurs.

Second system of musical notation, including a first and second ending bracket. Dynamic markings *mf* and *f* are present, along with articulation marks.

Third system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. Dynamic marking *p* is present, along with slurs and articulation marks.

Fourth system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. It includes slurs and articulation marks.

Fifth system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. Dynamic marking *p* is present, along with slurs and articulation marks.

Sixth system of musical notation, featuring a grand staff with treble and bass clefs. Dynamic marking *cresc.* is present, along with slurs and articulation marks.

94. ΔΥΣΤΥΧΗΣ = INFELICE!

Μονωδία διὰ βαρύφωνον ἐκ τοῦ μελοδράματος
« ΕΡΝΑΝΗ » τοῦ ΒΕΡΔΗ.

VERDI.

ΑΣΜΑ.
CANTO.

ANDANTE.

(Σίλβας) Δυστυ-χή! ἐλ-πί-δα εἶ-χες νύ-πο-λαύ-σης ἔγγὺ αὐτό
In-fe-li- - - ce! e tuo cre-de - - vi-si bel gi-glio imma-co -

PIANO.

κρί- - νο! Ἄλ-λά ματ' - ρη ἀ-τι-μί - α πέ-φει στ' ἄσπρα πέφει στ' ἄσπρα σου μαλ-
-la - - to! Del tuo cri - - tie fra le ñe - vi riombainvece, riombainve-ce il di-so -

- λά.
- τὸν.

Ἄχ, γλα-τί, γιατί ἐτάστηθι μέ - - σα νέ-α πάλ-λει ἡ καρ-
Ah, perché, perché l'è tadein se - - no gio-vin co - re - - m'ha ser -

- διά μου! Ἐ-πρε-πε μαζὺ μαζὺ με ἔ-μέ-να να γη-ράση να γη-ράση κι ἡ καρ-
 - ba, to! Mi do-ve -van glian - ni al-me-no far di ge-lo, fardi gelo ancorail

- διά να γη - ρά - ση και ἡ καρ-διά να γη - ρά - ... ση και ἡ καρ-
 cor, far di ge - lo ancor il cor, far - - - di ge - - - lo ancorail

- διά ἔ - πρε-πε μαζὺ με - μέ - - να να γη-ρά - - - ση να γη-ρά-ση κι ἡ καρ-
 cor, mi dovean gli.anni al - me - - no far di ge - - - lo, fardi gelo ancorail

- διά και ἡ καρδιά α! και ἡ καρδιά.
 cor, ancora il cor, anco - - - ra, anco - ra il cor.

95. ΠΑΡΑΠΟΝΟ.

Ποίημα δημῶδες.

Σύνθεσις Ι. ΠΡΩΪΟΥ.

Andantino. ral. et rit.

Προαγάνκρουσμα.

Ἄσμα

1. Δέν ἦ - σαν σύ, δέν ἦ - σαν σύ, ποῦ μ' ἔ - - - λε - γες,
 2. καὶ τώ - ρα γύ = καὶ τώ - ρα γύ - ρι - σεις καὶ λές,

Συνοδεία Κλειδοκυμβ.

mf

δέν ἦ - σαν σύ, δέν ἦ - σαν σύ, ποῦ μ' ἔ - - - λε - γες,
 καὶ τώ - ρα γύ = καὶ τώ - ρα γύ - ρι - σεις καὶ λές,

f *più mosso.* ral. et rit.

ἂν δέν σ' εἶδῶ πε - θαι - - νω, πε - - θαι - νω, πε - θαι - - - νω.
 ποῦ σ' εἶ - δα, ποῦ σ' εἶ - ξεύ - - ρω, ποῦ σ' εἶ - ξέ - ρω, δέν σ' εἶ - - - ρω.

f *più mosso* ral. et rit.

96. Η ΛΥΡΑ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ.

Ποίηση
ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.

Μελοποιία
Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Αργῶς
Larghetto (♩ = 96.)

mf

Όξυφωνοί
Μεσόφωνοι

1. 40 - ταν στὸν κό - - σμον ἢ ἔμ - - μωρ - φιά σὰν

Βαρύτονοι
Βαθύφωνοι

mf

p

χρῦ - σαν - - γή χα - ρά - - - ζή μὲ μιὰ της φλο - γε - ρή μα - τιά α -

f

p

- νάφ - - - - τει φλό - - γα σὴν καρδιά. Κ' εἶ - νε τρα - γοῦ - - -

p

pp

f Δυσδιά - Duetto.

- δι ὁ κο - χλα - σμός, ὅ - ταν τὸ σιῆ - - - θος βρά - ζη,

pp

Χορός - Σορὸ

βρα - ζη. Ὁ - - - ταν τὸ σιῆ - - - - θος βρά - - - ζη.

βραδυπορῶν

f

ΑΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

85. ΔΕΥΤΕ ΑΝΑΒΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΟΣ

Τὸ ᾠσμα τοῦτο εἶνε τὸ Δοξαστικὸν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, τὸ ὁποῖον ψάλλεται κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν πρὸ τῶν ἰδιομέλων. Συντεθειμένον κατὰ τὸν Ἦχον τοῦ Πλαγίου Α' ἐνέχει τὴν ἱερὰν ἐκείνην γλυκύτητα, ἣν ἀρύεται ὁ μελωδὸς ἐκ τῆς πολυχεύμονος πηγῆς τῆς ἱερᾶς χριστιανικῆς πίστεως.

86. ΑΙΣΧΥΛΟΥ "ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ,"

(Ἴδε σχετικὰς πληροφορίας ἐν τῇ 22^α σελίδι τοῦ Α' Τεύχους).

87. ΤΥΡΤΑΙΟΥ ΕΜΒΑΘΗΡΙΟΝ

(Ἴδε σχετικὰς πληροφορίας ἐν τῇ σελ. 120 τοῦ Δ' Τεύχους).

88. ΑΜΠΕΛΑΤΣΙΟΥΝ ΤΣΙΚΑΛΙ

(Ἴδε πληροφορίας εἰς τὸ 57ον ᾠσμα ἐν τῷ Ε' Τεύχει).

89. Ο ΞΕΝΗΤΕΜΜΕΝΟΣ

(Ἴδε πληροφορίας εἰς τὸ 84ον ᾠσμα τοῦ Ζ' Τεύχους).

90. ΜΕΤΕΜΟΡΦΩΘΗΣ ΕΝ ΤΩ ΟΡΕΙ

Εἶνε τὸ Ἀπολυτικὸν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος (6 Αὐγούστου), τὸ ὁποῖον, ἀνήκον εἰς τὸν Γ' Ἦχον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, διακρίνεται διὰ τὴν περιεκτικὴν γλυκύτητα καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς μελωδικῆς αὐτοῦ γραμμῆς. Ἡ εἰς τὸ χρωματικὸν ἰδίᾳ γένος μεταβολὴ τῶν λέξεων «*λάμρον καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς*» προσδίδει ἰδιαιτέραν ὄλως αἰγλην καὶ ποιικιλίαν εἰς τὸ ὄραϊον καὶ ἔκφραστικὸν τοῦτο τροπᾶριον τῆς Ἐκκλησίας μας.

91. ΤΑΣ ΜΥΣΤΙΚΑΣ ΣΗΜΕΡΟΝ

Εἶνε τὸ Δοξαστικὸν τῶν Ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθεῖσάν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὸ ὁποῖον, ὅταν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ τῶν ἁγίων Συνοδικῶν θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν κλεινὴν τῶν Νικαίων πόλιν, βεβαίως θὰ ψαλῆ ἐν τῷ ἱερῷ τόπῳ τῶν Συνόδων. Τὸ μέλος τοῦ ἀργοῦ τούτου ᾠσματος, ὁδεῦον κατὰ τὸ χαρακτηριστικὸν χρωματικὸν γένος τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς (Ἦχος πλ. β') πεποίθαμεν ὅτι θὰ εὐαρεστήσῃ οὐ μόνον τοὺς ἡμετέρους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ξένους μουσικολόγους χάριν τῶν ὁποίων καὶ μετεγράφη ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρασημαντικῆς. Αἱ διατονικαὶ δὲ καὶ χρωματικαὶ μεταλλαγαὶ τοῦ δοξαστικοῦ τούτου εἶνε τόσον χαρακτηριστικαί, ὥστε προσδίδουσιν εἰς αὐτὸ ἀσυνήθη ἔκφρασιν καὶ ἐκπληξιν διὰ τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἀγίων Πατέρων, τῶν «πολυφώτων τούτων ἀστέρων τοῦ πνευματικοῦ στερεώματος», οἱ ὅποιοι ἐν τῇ κατὰ συνόδους συσκέψει καθώρισαν τὰ ὕψιστα τῆς πίστεως ἡμῶν δόγματα. Ἐκ παραλλήλου δὲ μετὰ τῆς ὑμελείας τοῦ ᾠσματος βαίνει καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς εὐ-

ροθμία ἐν τετρασήμερῳ ρυθμικῷ ποδί. Πόσους ἄλλους παρομοίους μουσικοὺς ἀδάμαντας δὲν ἀριθμεῖ ἐν τῇ ὑμνωδίᾳ αὐτῆς ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία!

«*Τὰς μυστικὰς σήμερον τοῦ πνεύματος σάλπιγγας, τοὺς Θεοφόρους Πατέρας ἀνευφημήσωμεν. Τοὺς μελωδήσαντας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας μέλος ἐναρμόνιον, Θεολογίας Τριάδα, μίαν ἀπαράλλακτον, οὐσίαν τε καὶ Θεότητα, τοὺς καθαιρέτας Ἀρειῶν καὶ ὁρθοδόξων προμάχους, τοὺς προσβεύοντας πάντοτε Κυρίῳ ἐλεθθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.*»

92. ΠΟΥ ΝΑΥΡΩ ἸΩ ΒΑΣΙΛΙΚΟ

Τὸ δημοτικὸν τοῦτο ᾠσμα ᾄδεται καὶ πρὸς συρτὸν χορὸν ἐν Τριγλείᾳ τῆς ἐπαρχίας Προύσης. ἦν ἐγράψαμεν κατὰ τὴν περιοδείαν ἡμῶν τὴν γενομένην κατὰ τὸ 1904. Ἡ μελωδία τοῦ ᾠσματος τούτου εἶνε τόσον γλυκεῖα καὶ τόσον χαρίεσσα, ὥστε νὰ νομίσῃ τις ὅτι εἶνε θελκτικὸν προῖον συγχορδίου τινὸς μουσουργοῦ. Καὶ ἐν τούτοις ὁ βίος αὐτῆς ὑπερβαίνει τὸν ἕνα αἰῶνα. Αἱ κατωτέρω στροφαί, ἐκ τῆς ἀνεκδότου ἡμῶν Συλλογῆς ἀποσπώμεναι, ἔχουσιν ὧδε.

1.

Ποῦ ναῦρω Ἰὼ βασιλικὸ
Ψηλό, λουγὸ' καὶ φουντωτό,
γιὰ νὰ πλέξω μιὰ φρουκάλη²

2.

Νὰ φρονκλῶ τὴν θάλασσα
κόρη γιὰ σένα χάλασσα
νᾶρχονται τὰ καρβάκια
μ' ἔμορφα παλληκαράκια.

3.

Βλέπω καράκια κι' ἔρχονται
πολὸ ἔμμορφο μὲ φαίνεται
καρβάκια κι' ἄρμενίζουν
τὴν καρδιά μου σκανδαλίζουν.

93. ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΒΑΛΣ

Τὸ ἡμέτερον Περιοδικόν, παρακολουθοῦν καὶ τὴν παγκόσμιον μουσικὴν κίνησιν καὶ παραγωγὴν, δημοσιεύει σήμερον καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἀμερικανικὸν μουσοῦργημα. Ὡς φαίνεται τὸ συνεταιρικὸν πνεῦμα τῶν Ἀμερικανῶν ἐπικρατεῖ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ, ἀφ' οὗ καὶ εἰς τὸ παρὸν βραχύτατον σχετικῶς μουσοῦργημα συνειργάσθησαν δύο συνθέται. Καὶ ἐκ τοῦ τεμαχίου τούτου τοῦ νέου κόσμου διαπιστοῦται, ὅτι τὸ ὄραϊον ἐν τῇ μουσικῇ πανταχοῦ τῆς ὑψηλίου διατηρεῖται τὸ αὐτό, ὅπερ καταδηλοῖ τὸ πανταχοῦ φύσει ἔμφυτον τοῦ μουσικοῦ συναισθήματος.

94. ΔΥΣΤΥΧΗΣ! (INFELICE!)

Εἶνε ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ μελοδράματος τοῦ «*Εργάνη*» τοῦ Βέρδη, τὸ μέρος δηλονότι τῆς μονωδίας τοῦ βαρυφώνου, τὸ ὁποῖον δημοσιεύομεν ἰταλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ (κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ πρωτοτύπου). Οἱ βαθύφωνοι ἢ καὶ οἱ βαρύτονοι τῶν ἀναγνωστῶν μας θὰ εὐρωσιν ἐν αὐτῇ προσφιλεῖς καὶ κατάλληλον διὰ τὴν φωνὴν των μελοδραματικὸν τεμάχιον, δυνάμενον μετὰ τῆς συνοδείας τοῦ κλειδοκυμβάλου νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν συναυλίαις καὶ ἰδιωτικαῖς αἰθούσαις.

1. Δ' γνό, ἰσχνόν. 2. σκούπα.

95. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Εἶνε τὸ δεύτερον μουσοῦργημα τοῦ ἐν Ὀδησσῷ γνωστοῦ ὁμογενοῦς μελοποιῦ κ. Ι. Πρωΐου, τὸ ὁποῖον οὗτος πρὸς τὴν «Μουσικὴν» πάνυ προφρόνως ἀπέστειλε. Τὸ σπουδαιότερον χαρακτηριστικὸν τοῦ συνθέματος τούτου εἶνε ἡ χρῆσις τοῦ ἑλληνιστικῶτατου ἑπτασήμεου ρυθμοῦ (7/8), ὁ ὁποῖος, διὰ τὸ σπάνιον αὐτοῦ ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ μουσικῇ, εἶχε προκαλέσει ζωηρῶς πέρυσι τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ μουσοτραφοῦς Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου κατα τὴν ἐν Κερκύρα διαμονὴν αὐτοῦ. Ὁ ρυθμὸς οὗτος εἶνε συνήθης, ὡς γνωστόν, εἰς ὀρχηστρικά τινα ἔξοματα τῆς δημότικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ οὐδ' ἔχνος αὐτοῦ καταφαίνεται. Συγχαίρομεν τὸν κ. Πρωΐον, διότι εἰς πανάρχαιον ἑλληνικὸν ρυθμὸν διδεδίωκεν ζωσαν μορφὴν χάριν τῶν μουσικῶν ἀναγκῶν τῆς νέας ἡμῶν γενεᾶς.

96. Η ΛΥΡΑ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ

Τὸ ποιητικὸν μέρος τοῦ ἔξοματος τούτου εἶνε ἀπόσπασμα ἐκ μακροῦ ποιήματος τοῦ ἑλλογίμου κ. Χρ. Χατζηχρήστου, ὅπερ οὗτος ἐμμέτρως ἀπήγγειλε πρὸ εἴκοσι περὶ οὗ ἐτῶν ἐν μιᾷ ἐπετείῳ ἑορτῇ τοῦ Συλλόγου «Ερμού» τῆς πόλεώς μας, ὅτε οὗτος ὡς φιλολογικὸν Σωματεῖον εἰσήγαγε τὸ πρῶτον ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτοῦ καὶ τὴν Μουσικὴν. Ἡ «Λύρα τοῦ Ἐρμού», συντεταγμένη ἐν λαξευτοῖς δημοτικοῖς στίχοις, διακρίνεται διὰ τὴν μεγάλην αὐτῆς ἔμπνευσιν καὶ τὴν πρωτότυπον φαντασίαν. Αἱ δύο αὐτῆς στροφαί, ἅς πρὸ 17 ἐτῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐν Κων πόλει παρουσίαν ἡμῶν ἐμελοποιήσαμεν, εἶνε θελκτικὸς ἕμνος πρὸς τὴν ὠραιότητα, πρὸς τὴν ἔμμορφίαν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς σχηματισμὸν τοῦ ἔξοματος.

1.

Ὅταν στὸν κόσμον ἡ ἔμμορφιά
σὺν χρυσαυγῇ χαράξῃ
μὲ μιὰ τῆς φλογερῆς ματιᾶς
ἀνάπτει φλόγα στὴν καρδιά.
Κ' εἶνε τραγοῦδι ὁ κοχλασμός
ὅταν τὸ στῆθος βράξῃ.

2.

Βράζει! καὶ βγαίνει ὁ ἀχνὸς
σὺν γέλωτο καὶ σὺν κλάμμῃ,
θυμιάμ' ἀχνὸ στὴν ἔμμορφιά.
Γέλωτο καὶ κλάμμα συντραγοῦδι.
Γεννοῦν τραγοῦδι τοῦ γελᾶ
μὰ καὶ θακρῶς ἀντάμια.

Περὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 80ου ἔξοματος «Ὁ Ἐρασιῆς καὶ ἡ Ἥχων» ὁ ἐν Καίρῳ ἀξιότιμος κ. Γ. Α. Ἀρβανιτάκης γράφει ἡμῖν ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτοῦ εἶνε ὁ ἀείμνηστος τυφλὸς Ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς Ἀφθονίδης, ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὰς Μούσας ἐξυπηρετήσας πολὺ καλλίτερον ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους μὴ τυφλοὺς. «Ὅταν τοὺς ἔγραψεν εἰς τὰ 1889 τοὺς ὑπηρόντων εἰς ἐμὲ, γράφει ὁ κ. Ἀρβανιτάκης, γείτονα, μελετητὴν του καὶ φίλον του. Τοὺς εἶδα πρὸ ἐτῶν δημοσιευμένους εἰς Ἡμερολόγιον (ἴσως τῆς Σάμου) μὲ ὑπογραφὴν κἀποῖον γνωστοῦ μοι ἀρχαίου λυκειαίου χον' ἀλλ' εἰγῆσα χάριν τῆς οἰκογενείας του. Δημοσιεύσατε παρακαλῶ τὰς γοιμῆς ταύτας ὑπ' εὐθύνην μου.»

Ἡ «Μουσικὴ» εὐχαριστεῖ θερμῶς τὸν κ. Ἀρβανιτάκην διὰ τὰς πληροφορίας ταύτας, δι' ὧν τὸ δίκαιον καὶ ἡ ἀλήθεια τόσον σθεναρῶς ἀποκαθίστανται.

Παραρρημάτων διόρθωσις.

Ἐν τῷ Ε' τεύχει (σελ. 139) ἐν τῇ μονοβίῳ τοῦ Πατριωτικοῦ ἕμνου ὁ τέταρτος στίχος ἀντὶ τοῦ

καὶ πληρῶν δι' ἐδδογίας τὸν λατρεύοντα λαόν'
καὶ πληρῶν δι' ἐδδογίας τὸν περιαλλῆ ταόν.

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς «Μουσικῆς» θὰ δημοσιεύσωμεν εἰς ἀμφοτέρως τὰς παρασημαν-

τικὰς τὸν Πολυχρονισμόν τῶν Βυζαντινῶν Αυτοκρατόρων, ὅτε, προσκυνούντες οὗτοι τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἐλάμβανον τὸ ἀντίδωρον. Τὸ πολῦτιμον τοῦτο παλαιογραφικὸν κειμήλιον ἠρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου φίλου συνεργάτου κ. Μάρκου Βασιλείου ἐκ χειρογράφου τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος.

ΠΩΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΘΑ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗΝ

Οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται πεποιθήμεν ὅτι δεόντως θὰ ἐκτιμήσωσι τὰς λίαν ὀρθὰς παρατηρήσεις τοῦ παρόντος ἀρθρου τῆς μουσολήπτου συνεργάτιδος τῆς «Μουσικῆς» δεσποινίδος Κορίνης Παλαιολόγου, ἡ ὁποία οὕτω καταφαίνεται ἀγωνιζομένη ἀπὸ τῶν ἀληθῶν ἐπάλλεων τῆς θείας τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνης.

Ὅστις ἐξ ἡμῶν εὐτυχήσει νὰ παρευρεθῇ εἰς τὰς συναυλίαις τὰς διδομένας ἐν Εὐρώπῃ, ἐκπλήττεται ὑπὸ τῆς σοβαρότητος μετὰ τῆς ὁποίας ἀκροῶνται τῆς μουσικῆς ἐκτελέσεως οἱ πολυπληθεῖς ἀκροαταί. Μία συναυλία ἐκεῖ δὲν εἶνε ἀπλῶς ἀφορμὴ διασκεδάσεως καὶ ἐπιδείξεως πολυτελῶν ἀμφιέσεων, ἀλλὰ προσκύνημα ἀληθές, ἐπικοινωνία τοῦ πνεύματος μετὰ τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου, ἐντρύφησις τῆς ψυχῆς, ἐξάγνισις τῶν αἰσθήσεων.

Ὅστις ἔτυχε νὰ ἰδῇ τὴν μυρμηκίαν τῶν ἀναμενόντων τὸ ἀνοιγμα τῶν θινῶν ἔξωθεν μεγάλου τινὸς μουσικοῦ καθιδρύματος, τὴν μεταμεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς, ὅποτε τακτικώτατα δίδονται αἱ λαϊκαὶ συναυλίαι, προσιταί εἰς ὅλους, δύναται νὰ σχηματίσῃ ἰδέαν περὶ τῆς λατρείας, ἣν ἔχει ὁ μουσοτραφὴς λαὸς τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας διὰ τοὺς κλασσικοὺς μουσικοὺς, τοὺς ὁποίους θεωρεῖ ἀποκλειστικῶς ἰδικούς του, κτῆμά του.

Αἱ συμφωνίαι τῶν κορυφαίων τῆς μουσικῆς εἶνε πρᾶγμα, ὅπερ οὐδεὶς ἀγνοεῖ ἐκεῖ, ὁ ἀπλοϊκώτερος, ὁ ταπεινότερος ἐργάτης, ὁ θεωρῶν ἀνάγκην τῆς ψυχῆς του νὰ παραστῇ εἰς τὴν ἀπογευματινὴν συναυλίαν μεθ' ὅλης τῆς οἰκογενείας του, οὐδὲν ἀγνοεῖ ἐκ τοῦ βίου τῶν διδασκάλων, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα εὐφραίνον τὴν ἀνάπαυσίν του ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἐβδομάδος, καὶ δύναται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ συζητήσῃ περὶ μουσικῆς. Εἰς τὰ προγράμματα, τὰ ὁποία διανέμονται δωρεάν, ὑπάρχει πάντοτε παρὰ τὸν τίτλον τοῦ παιζομένου ἔργου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μουσοουργοῦ, ἡ χρονολογία τῆς γεννήσεώς του καὶ τοῦ θανάτου του καὶ ἀρήγησις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τῆς σημασίας τοῦ ἔργου καὶ τῶν περιστάσεων ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐτεχνουργήθη. Ἐν δὲ τῷ ὀνομαστῷ Με-

λοδράματι τῆς Βιέννης, ὅταν τις, ἀναβαίνων τὴν μεγαλοπρεπῆ μαριμαρίνην κλίμακα ἀντιπαρέλθῃ, τὴν μεγάλην εἴσοδον τῆς πλατείας καὶ τῶν θεωρείων καὶ προχωρήσῃ μέχρι τῆς τετάρτης ἢ πέμπτης galerie θὰ παραστῇ εἰς θέαμα ὅλως νέον δι' αὐτόν. Ἐκεῖ θὰ ἴδῃ ἀνθρώπους πάσης ἡλικίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὀρθοῦς ὀπισθεν τῶν καθημένων, ἀνθρώπους μὴ εὐρόντας καλλιτέραν θέσιν ἕνεκα τῆς πληθώρας, ἢ μὴ δυναμένους νὰ δαπανήσωσι πέραν τῶν ὀλίγων λεπτῶν, ἅτινα στοιχίζει ἡ εἴσοδος εἰς τὴν galerie ἄνευ καθίσματος, οἱ ὅποιοι, σβεσθέντων τῶν φώτων, ἐν νεκρικῇ σιγῇ, μαγευμένοι, ἀκροῶνται τῆς ἐκτελέσεως, ἐξυψοῦνται εἰς ὕψη ὄνειρώδη, ἀπολιθοῦνται συγκρατοῦντες καὶ αὐτὴν τὴν ἀναπνοήν, ὅπως μὴ τοὺς διαφύγῃ οὔτε φθόγγος ἐκ τῆς οὐρανίας ἀρμονίας, ἣτις κατακλύζει τὰς αἰσθήσεις των. Τινὲς ἔξ αὐτῶν, φανατικοὶ λάτρεις τῆς τέχνης, τίς οἶδε διὰ ποσοστὴν φορὰν ἀκούσαντες τὸ ἴδιον ἔργον, κάθηνται ἐπὶ τοῦ δαπέδου, στρέφοντες πρὸς τὴν σκηνὴν τὰ νῶτα καὶ τὴν κεφαλὴν γυρομένην ἐπὶ τῶν δύο χειρῶν, τοὺς ὀφθαλμοὺς κλειστούς, ἀφίενται ἔξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν αὐρητον γοητείαν τῶν φθόγγων. Ἄλλοι, σπουδασταὶ καὶ μουσικοὶ, παρακολουθοῦν ἐπιστημονικῶς τὴν ἐκτέλεσιν ἐντὸς τοῦ ὀγκώδους μουσικοῦ τόμου, τὸν ὅποιον φέρουν μεθ' ἑαυτῶν. Ἄλλοι μόνον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὅποιος θὰ βῆξῃ ἢ θὰ πτερνοισθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἱερώς αὐτῆς κατανύξεως· πρέπει νὰ καταπνίξῃ τὰς βεβήλους διαθέσεις του, ἢ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ναοῦ πρὸς στιγμὴν, ἔὰν δὲν θέλῃ νὰ κατακεραυνωθῇ ἀπὸ τὰ ὄργιλα τῶν ἀμειλίκτων γειτόνων του βλέμματα. Οἱ ἱερόσυλοι Ἀνατολιταὶ μας, οἱ διατρέχοντες τὸν κίνδυνον νὰ ἀποκοιμηθῶσιν ἐπὶ τῆς ἔδρας των εἰς μίαν παράστασιν, αἴφνης τοῦ Τριστάνου καὶ Ἰζόλδης, καὶ ἀκουσίως διὰ τοῦ ῥόγγου των συνοδεύοντες κατὰ τὴν τὸς θρηνώδεις τόνους τῆς σπαρτατομένης ἠρωΐδος, ἄς μὴ τολμήσουν ποτὲ νὰ ἐκλέξουν θέσιν εἰς τὴν galerie. Ἐν τῇ πλατείᾳ θὰ εἶνε πάντως ἀσφαλέστεροι.

Ἐκθαμβος πρὸ τῆς τοιαύτης σοβαρᾶς ἀντιλήψεως τῆς τέχνης, πρὸ τῆς ἐμβριθείας περὶ τὴν σπουδὴν καὶ κατανόησιν αὐτῆς, ἐπανέρχεται τις, μεταμορφωθείς καὶ αὐτός, εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου τὸ ἐπίπλαστον καὶ τὸ ἐπιπόλαιον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς ἐκπλήττει ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τὴν φανατικὴν μουσολατρείαν τῶν εὐρωπαικῶν λαῶν. Ἀπὸ τὸ ἰδεώδες εἰς τὸ ὅποιον ἔζησεν ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ἀτμοσφαιρῇ μεταπίπτει ἀπὸ ἀπογοιτεύσεως εἰς ἀπογοήτευσιν. Τὸ ὄνειρόν του εἶνε νὰ μιμηθῇ καὶ αὐτὸς τὴν καλὴν μέθοδον τῆς ὁποίας ἐπωφελήθη ἐκεῖ. Ὑπάρχουν τόσα ὥραϊα

εὐληπτα ἐγχειρίδια τῆς μουσικῆς ἱστορίας, βιογραφίαι τῶν μουσουργῶν εἰς ἀπλᾶς ἐκδόσεις εὐθηνοτάτας, ὥστε δὲν θὰ ἦτο καλὸν ἂν ἐπεχειρῆ τις παρόμοιον τι; Ἡ ἰδέα τῷ προσμειδίᾳ, ἐνθαρρύνεται ἐπὶ τῇ σκέψει τῆς πρακτικῆς ὠφελείας καὶ τῆς τέρψεως σύναμα, τὴν ὁποίαν θὰ προξενήσῃ διεισδυσίς εἰς τὸν βίον ἐνὸς Haydn π. χ. εἰς τὸν μικρὸν μαθητὴν, τὸν ἀρκοῦμενον μέχρι τοῦδε μόνον εἰς τὸ νὰ κρούῃ μηχανικῶς ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τὴν Sopatina του. Ζητεῖ τὴν γνώμην τῶν μᾶλλον πεπειραμένων καὶ βλέπει ὅτι οὗτοι δὲν εἶνε διόλου εὐέλπιδες διὰ τὴν εὐδοκίμησιν τοῦ ἔργου. — Δὲν εἴμεθα ἀκόμη εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ὠριμότητος, λέγει ὁ εἶς. — Ὑπάρχουν δύο ἢ τρεῖς στοιχειώδεις μουσικαὶ ἱστορίαι ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἀλλὰ κατήντησαν ἄχρηστοι, λέγει ὁ ἄλλος· ὁ δὲ ὀγκώδης τόμος τοῦ Cöstlin (μετάφρασις Ἄν. Μάλτου) εὐρίσκεται ἀπλῶς ὡς ἄχρηστον κειμήλιον ἐν Μουσείῳ, μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλῆ. — Ναί, ἀλλ' ἐπὶ τέλους εἰς τὸ Ὁδεῖον διδάσκειται ὑποχρεωτικῶς μουσικὴ ἱστορία. Τί βιβλίον μεταχειρίζονται ἐκεῖ; — Μέχρι τινὸς ἡ ἱστορία ἐδιδάσκετο ἐκ χειρογράφου, ἀλλ' ἀποχωρήσαντος τοῦ καθηγητοῦ ἡ ἔδρα τῆς μουσικῆς ἱστορίας μένει κενή, ἦτο ἡ ἀπροσδόκητος ἀπάντησις. Ὁ φοιτήσας ἐν Εὐρώπῃ, γνωρίζων πόσον εὐρέως διδάσκειται τὸ μάθημα τοῦτο εἰς τὰ ἐκεῖ μουσικὰ καθιδρύματα, ἀδυνατεῖ νὰ φαντασθῇ Ὁδεῖον ἄνευ μουσικῆς ἱστορίας. Ἡ ἐκ τούτου ἀπογοιτεύσις φθάνει εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον καὶ ὁ ἐνθουσιῶν καταλείπει τὴν ἰδέαν του. Οἱ δὲ μὴ φοιτῶντες εἰς τὰ Ὁδεῖα τότε; ὦ, αὐτῶν ἡ ἄγνοια εἶνε οἰκτρά, ἵνα μὴ εἴπωμεν γελοία. Εἰς τὴν γραφικὴν ἀκτὴν τοῦ Φαλήρου ἐπαίζετο ὑπὸ τῆς Φιλαρμονικῆς ἢ Arlésienne· τὸ ἄσμα αὐτὸ εἶχομεν διδασθῆ εἰς τὸ σχολεῖον ὑπὸ διδασκάλου, ὅστις οὐδὲ περὶ τοῦ τίτλου ἠυδόκησε νὰ μᾶς πληροφορήσῃ, οὐδὲ περὶ τοῦ συνθέτου. Ὅτε ἐτελείωσεν ἡ ἐκτέλεσις, πλησιάσασα ἕνα ἐκ τῶν μουσικῶν τῷ ἠρώτησα τί τεμάχιον ἦτο αὐτό. — Ἡ Arlésienne, μοὶ ἀπήντησε — Καὶ τίνος εἶνε; Πρὸ τῆς ἀπροσδοκίτου (!) ἐρωτήσεώς μου, ἔστη μίαν στιγμὴν ἀναυδος, εἶτα δὲ μοὶ ἀπήντησεν ὅτι δὲν γνωρίζει! Δὲν εἶνε τοῦτο οἰκτρὸν καὶ ὀδυνηρὸν δι' ἕνα φιλόπατριν ἐνθουσιώδη; Διότι δὲν εἶνε ἡ ἄγνοια τῆς μουσικῆς λεπτομερείας, ἡ ὁποία τὸν λυπεῖ εἶνε ἡ χαρακτηριστικὴ ἐπιπολαιότης μας, εἶνε ἡ ἔλλειψις ἐμβριθείας εἰς οἰονδήποτε ἀναλαμβανόμενον ἔργον. Μήπως μόνον εἰς τὴν μουσικὴν παρατηρεῖται τοῦτο παρ' ἡμῖν; Πόσαι ἐκ τῶν νεαρῶν Ἑλληνίδων, ἐρωτώμεναι τίνος εἶνε τὸ βιβλίον τὸ ὅποιον ἀναγινώσκουν, γνωρίζουν νὰ ἀπαντήσουν; Πόσοι ἔξ ὄλων

ἡμῶν ἀκούοντες παιζομένην καὶ τὴν μᾶλλον ἀπηρεχαιωμένην ὄπεραν, βλέποντες παριστανόμενον καὶ τὸ γνωστότερον δράμα, γνωρίζουν τίς εἶνε ὁ συγγραφεύς, ὁ συνθέτης; Ἡ στοιχειώδης ἄγνοια, ἢ μὴ ἀρμόζουσα πλέον εἰς ἓνα πεπολιτισμένον λαὸν κατὰ τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, καθιστᾷ πολλάκις γελοίους καὶ ἀνθρώπους μεμορφωμένους κατὰ τὰ ἄλλα, ἀλλ' ἐν ζοφώδει ἀμαθείᾳ διατελοῦντας περὶ τὰ μουσικά. Εἰς μίαν οἰκογενειακὴν ἐσπερίδα ἐξητεῖτο νὰ παιχθῇ κατὰ τοῦ Βάγνερ. Ἡ παρακληθεῖσα καλλιτέχνης ἐδήλωσεν ὅτι θὰ παίξῃ τὴν Ouverture τοῦ Tannhäuser. Ὅτε ἐτελείωσε, κύριός τις ἀξιοπρεπής, παρατηρεῖ μὲ ὄλην τὴν σοβαρότητά του· — « Μὰ, αὐτό, Βάγνερ ἦτο ἢ Tannhauser; ». Ὡ, τὸ γελοῖον τῆς θέσεώς του, καὶ τῶν εἰρωνικῶν μειδιαμάτων τῶν μεμυημένων τῆς ὀμηγύρεως!

Μεταξὺ τῶν μουσολήπτων λαῶν βεβαίως ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τῶν νεωτέρων χρόνων δὲν διεκδικούμεν τὰ πρωτεῖα, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν βλέψεις πρὸς τὴν πρόοδον, διότι εἴμεθα φιλότιμοι καὶ φιλοπρόοδοι. Ἡ ἐπιπολαιότης εἶνε ἢ ἄκανθα, ἣτις καταπνίγει τὰς προσπαθείας μας εἰς τὸ ἄνθος τῶν ἀκόμη. Διὰ νὰ φέρωμεν καρποὺς πρέπει νὰ καταπολεμήσωμεν τὸ κακὸν ἀπὸ τῆς ρίζης. Ἄς ἀρχίσωμεν, διδάσκοντες τοὺς μικροὺς, νὰ τοῖς δίδωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ τῶν ἔργων τὰ ὅποια ἐρμηνεύουν· ἄς γνωρίζουν ἀφεύκτως, μετὰ τοῦ μελετωμένου τεμαχίου, τὸ ὄνομα τοῦ συνθέτου, τὴν χρονολογίαν τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου, καὶ μερικὰς γενικὰς πληροφορίας περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ. Εἰς δὲ τὰς συναλίας, ὑπαιθρίους καὶ μὴ, ἄς ἀναρτᾶται, μεθ' ἑκάστου ἐκτελουμένου τεμαχίου, ὁ τίτλος τοῦ ἔργου *καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μουσουργοῦ*. Τοιοῦτοτρόπως, μὲ μικρὸν κόπον, μικρότατον καὶ ἀσίμμαντον, θὰ τεθῶσιν ἐδραῖαι βάσεις εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς, καὶ θὰ παραχθῶσι σπουδαῖα ἀποτελέσματα. Ὅσον μικρὰ καὶ προσεκτικὰ εἶνε τὰ βήματά μας εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πορείας μας ἐν τῇ μουσικῇ, τόσον μεγάλα καὶ ἀσφαλῆ τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια θὰ κάμωμεν εἰς τὴν πρόοδον. Ὁ εὐφυὴς καὶ φιλόμυθος Ἕλληνας λαὸς οὐδενὸς στερεῖται ὅπως διακριθῇ εἰς τὴν τέχνην, ἣν παρέλαβον οἱ ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἰδίους του προγόνους. Ἄλλ' οἱ ἄλλοι οὗτοι κέκτηνται τι, τὸ ὅποιον μόνον ὅταν τὸ ἀποκτήσῃ θὰ καταστῇ ἄξιος νὰ συναγωνισθῇ μετ' αὐτῶν. Εἶνε τοῦτο ἢ *ἐμβρίθεια*.

KORINNA A. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΑΝΑΡΙΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους).

Β'.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα διεξοδικὸς γίνεται λόγος καὶ περὶ τῆς δυσαναλογίας τῶν γνώσεων τῶν μαθητῶν τῶν διαφόρων τάξεων, περὶ τοῦ καθορισμοῦ βιβλίων μητρῶν, βαθμολογίου, καταλόγου καθημερινῶν, πρακτικοῦ καὶ βιβλίου παρουσίας, περὶ τῆς διδασχθείσης ὕλης ἐν ἑκάστη τάξει μετὰ ἀναλυτικοῦ προγράμματος, ὡς καὶ τοῦ μαθήματος τῆς ἑλληνικῆς ρυθμικῆς, διδασχθείσης τὸ πρῶτον ἐν τῇ Δ' τάξει ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Μουσικῆς».

Ἐκτὸς τῶν ἀναγκαιοτάτων κεφαλαίων τῆς ρυθμικῆς ἠσκήθησαν οἱ ἡμέτεροι μαθηταὶ καὶ εἰς διάφορα γυμνάσματα, διαιρέσαντες ἐκκλησιαστικὰς τινὰς καὶ δημοτικὰς μελωδίας εἰς τὰ ρυθμικὰ αὐτῶν εἶδη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ λογικοῦ αὐτῶν τόνου. Ἠσκήθησαν δ' ἐπίσης οὗτοι καὶ εἰς τὴν μελωδικὴν καὶ ρυθμικὴν σύνθεσιν καὶ παιδαγωγικῶν τινῶν ποιημάτων. Ἄν δ' ἐκ παραλλήλου ἐδιδάσκοντο καὶ στοιχεῖα μελοποιίας θὰ εἴχομεν βεβαίως ἐλπίδας νὰ δημιουργήσωμεν καὶ μελοποιούς, ἐπὶ τῇ βάσει ἑλληνικῶν κανόνων ἐργαζομένους. Ὅφειλῶ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι οἱ μαθηταὶ τῆς ἀνωτάτης ταύτης τάξεως ἔδειξαν ἐπαινετὸν ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν λίαν παρήγορον εἰς τὸ νεωστὶ εἰσαχθὲν χρησιμώτατον τοῦτο μάθημα.¹

1. Τὰ ἐκ τῆς ρυθμικῆς διδασχθέντα κεφάλαιά εἰσι τὰ ἑξῆς:

Διαιρέσεις τῶν καλῶν τεχνῶν. — Τέχνην ἀποτελεστικὰ ἢ πλαστικὰ (ἐν χώρῳ καὶ ἡρεμίᾳ) καὶ τέχνην πρακτικὰ ἢ μουσικὰ (ἐν χρόνῳ καὶ κινήσει). Ὁ ρυθμὸς ἐν ταῖς μουσικαῖς τέχναις. Αἱ φυσικαὶ ρυθμικαὶ μορφαί. Ἡ ρυθμικὴ καὶ ἡ μετρικὴ. Τὸ φιλόρρυθμον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ὁ ὁρισμὸς τοῦ ρυθμοῦ κατὰ Ἀριστοτέλλον.

Περὶ μουσικῶν χρόνων. — Παρασήμανσις τῶν διαφορῶν μουσικῶν χρόνων διὰ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρασημαντικῆς. Ἡ χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ρυθμικῇ. Ἡ ἐπαύξησις τῶν χρόνων.

Περὶ κενῶν χρόνων (παύσεων). — Σημεῖα τῶν παύσεων τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Τὸ λείμμα τῶν ἀρχαίων. Ἡ χρῆσις τῶν κενῶν χρόνων ἐν τῇ ρυθμικῇ.

Περὶ ρυθμικῶν ποδῶν. — Ὁ ρυθμικὸς καὶ ὁ λογικὸς τόνος. Ἡ παρασήμανσις τῶν διαφορῶν ρυθμικῶν ποδῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους. Σημασίαι ἢ σημαίνεσθαι τὸν ρυθμὸν. Ἡ χειρονομία τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς.

Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ρυθμικῶν ποδῶν κατὰ μέγεθος. — Ἀσύνθετοι καὶ σύνθετοι ρυθμικοὶ πόδες καὶ διαφορὰ αὐτῶν. Πρακτικὸς τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῶν διαφορῶν ρυθμικῶν ποδῶν.

Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ρυθμικῶν ποδῶν κατὰ γένος. — Γένος δακτυλικόν, ἱαμβικόν, παιωνικόν καὶ ὁ ἐξάσημος

Ἄλλ' ὑπῆρξαν δυστυχῶς καὶ 2 — 3, οἱ ὅποιοι ἢ οὐδέποτε ἢ καὶ ἐλλειπῶς εἰς τὸ μάθημα τοῦτο ἐφοίτησαν, ἐν ᾧ, καθὰ ἐπληροφορήθη, ἐφοίτων οὗτοι τακτικῶς εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. I. Ναυπλιώτου διδασκόμενον μάθημα. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι συστηματικῶς ἀποφυγόντες νὰ παρακολουθήσωσιν τὸν ἀναγκαιότατον τοῦτον κλάδον τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν μουσικῆς, περιτρίνωσ' ἔδειξαν, ὅτι φοιτῶσιν ἐν τῇ Μουσικῇ ταύτῃ Σχολῇ ἀπλῶς διὰ ν' ἀποκτήσωσι ἐν δίπλωμα πρὸς θεραπείαν μόνον τῶν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ ὑλικῶν αὐτῶν βλέψεων καὶ ἀναγκῶν. Ἄλλ' ἐν καιρῷ τῷ δέοντι θὰ διδασκῶσιν οὗτοι, ὅτι εἰς τοὺς φυγοπόνους καὶ εἰς τοὺς θέλοντας ἀπλῶς νὰ ἐκμεταλλεῦθωσιν τὸν τίτλον τῶν ἀποφοίτων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς δὲν παρέχεται τὸ δίπλωμα εὐκόλως¹.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω παραθέσεως τῆς διδαχθείσης ὕλης τοῦτο προκύπτει ὅτι παρατηρεῖται μεγάλη δυσαναλογία ὅσον ἀφορᾷ τὴν διδασκαλίαν τῶν θεωρητικῶν κεφαλαίων τῆς μουσικῆς. Ἡ διδασκα-

λιωνικός. Ὁ ἴσος λόγος, τὸ ἡμόλιον καὶ τὸ διπλάσιον τῶν γενῶν τούτων.

Περὶ μικτῶν ρυθμικῶν ποδῶν. — Παραδείγματα αὐτῶν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς μελωδίαις.

Περὶ χρονικῆς καὶ ρυθμικῆς ἀγωγῆς. — Τὰ τρία γένη τῆς ρυθμικῆς ἀγωγῆς. Γὸ διασταλτικὸν (ἀργόν), συσταλτικὸν (γοργόν) καὶ ἡσυχαστικὸν (μέτριον) ἦθος τῶν ἀρχαίων.

Περὶ χρονομέτρου. — Ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ καὶ ὁ ἀριθμητικὸς καθορισμὸς ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς μελωδίαις.

Περὶ μουσικῶν κῶλων καὶ περιόδων. — Στροφή, ἀντιστροφή καὶ ἐπαφδός.

Περὶ τῆς χρήσεως τῆς γλώσσης ὡς ρυθμιζομένου. — Ρυθμοποιία κατὰ τὴν συλλαβικὴν ποσότητα (προσφωδιακὴ ρυθμοποιία) καὶ ρυθμοποιία κατὰ τὴν λογικὴν τίσιν (τονικὴ ρυθμοποιία). Ἡ μεταπίπτωσις τῆς ἀρχαίας προσφωδιακῆς ρυθμοποιίας εἰς τονικὴν. Ἡ τονικὴ βάσις τῆς χριστιανικῆς ὕμνολογίας.

Ρυθμικὰ γυμνάσματα καὶ ρυθμικαὶ ἐφαρμογαὶ ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ δημοτικῶν μελωδιῶν.

1. Ἄν καὶ δι' ἰδιαιτέρου Πρακτικοῦ τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καθωρίσθῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ σχολικοῦ ἔτους ὅπως «*Ἀπαντα τὰ ἐν τῷ Προγράμματι ἀναγεγραμμένα μαθήματα εἰσὶν ἴσα καὶ ὑποχρεωτικά δι' ὅλους τοὺς μαθητάς*» ἵνα οὕτω στενώτερον ἐπιτευχθῇ ἡ ποθητὴ ἐνότης πασῶν τῶν τάξεων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς πρὸς ἐνιαῖον καὶ ὄρισμένον σκοπόν, ἐν τούτοις καὶ εἰς τοὺς φυγοπόνους τούτους μαθητάς, τοὺς μηδέποτε παρακολουθήσαντας τὸ μάθημα τῆς Ρυθμικῆς, παρὰ τὰ προαποφασισθέντα, ἐδόθη τὸ οἰκεῖον δίπλωμα παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκμεταλλεῦτῶν καὶ πάντα νόμον καταστρατηγούντων διδασκάλων τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων, οἱ ὅποιοι διὰ τῶν ραδιοῦργιῶν αὐτῶν καὶ νῦν εἶτι ἐξακολουθοῦσι διδάσκοντες ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ. Ὅποιον αἰσχος εἰς τὴν ἠθικὴν ἐννοίαν τῆς μουσικῆς ιδέας!

Σ. «M.»

λία, φέρ' εἰπεῖν, ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς τάξεσι τῶν κεφαλαίων περὶ χρόνου, χαρακτήρων τῶν φθόγγων, χρονικῶν σημείων, παύσεων κλπ. δεικνύει περιπτώσιν οὐχὶ τόσον εὐχάριστον καὶ ἀνθηράν.

Φρονοῦμεν ὅτι τὸ Σ. Προεδρεῖον τοῦ «Ἐκκλ. Μουσικοῦ Συλλόγου» κατὰ τὸ τρίμηνον διάστημα τῶν διακοπῶν τῆς Σχολῆς πρέπει ἐκ τῶν πρώτων νὰ καταρτίσῃ, τῇ συνεργασίᾳ ἐννοεῖται καὶ εἰδικῶν περὶ τὰ τοιαῦτα προσώπων, ἀκριβῆς ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς διδασκείας δι' ἐκάστην τάξιν ὕλης, ἐχούσης πρὸ παντὸς ἐνότητα καὶ συνοχὴν, ἵνα οὕτω ὅτι πράττει ἡ μία τάξις ἢ ἄλλη συνεχίση αὐτῆν καὶ προοιβάσῃ ἐπὶ τὰ πρόσω τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας.

Ἐπίσης ἀναγκαιοτάτη εἶνε καὶ ἡ ἐκπόνησις ἐνὸς θεωρητικοῦ βιβλίου, διαιρουμένου ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς τεύχη διὰ τὰς 4 τάξεις, μετὰ ἀναλόγων γυμνασμάτων. Τοιοῦτον διδασκτικὸν βιβλίον θὰ διευκολύνη μεγάλως οὐ μόνον τὸ ὁμοίομορφον τῆς διδασκείας ὕλης, ἀλλὰ, ἂν εἶνε συντεταγμένον καὶ ἐπὶ τῇ βάσει παιδαγωγικῶν ἀρχῶν καὶ κανόνων, σημαντικῶς θὰ συντομεύσῃ καὶ τὸν χρόνον τῆς διδασκαλίας.

Καταρτισμὸς χορῶν. Τὴν 4 Δεκεμβρίου, ἑορτὴν τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος» τελεῖ, ὡς γνωστόν, τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ δι' ἀρχιερατικῆς λειτουργίας. Ἐπαινετῇ δὲ μερίμῃ καὶ προνοίᾳ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐγένετο καὶ τὸ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου **Κωνσταντίνου Σεβαστοπούλου**, καταλιπόντως γενναῖον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς τὸν Σύλλογον πρὸς ἴδρυσιν ἰδιαιτέρου κτιρίου Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς. Κατὰ τὴν εὔσημον λοιπὸν ταύτην ἡμέραν ἐπόμενον ἦτο καὶ ἡ ἡμετέρα Σχολὴ νὰ συμμετάσχῃ τῆς τελετῆς διὰ παναρμονίου φθῆς. Καὶ οὕτω οἱ καλλιφωνότεροι τῶν 4 τάξεων καταλλήλως ἐκγυμνασθέντες, ἐμελψαν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ πάντα τὰ λειτουργικὰ ἄσματα, ἅπερ ἐπὶ τῇ βάσει παλαιῶν βυζαντινῶν μελωδιῶν ἐμουσοῦργησεν ὁ γνωστὸς μουσικολόγος κ. Μᾶρκος Βασιλείου. Ἡ ἀγαθὴ δ' ἐντύπωσις, ἣν εἰς τὸ ἐκκλησίασμα ἐνεποίησεν ἡ εὐμελὴς αὐτῆ τοῦ ἐξηκονταμελοῦς χοροῦ τῶν μαθητῶν τῆς Μ. Σχολῆς ψαλμοῦ, κατέδειξεν ὅτι ἡ διὰ πολυμελῶν μουσικῶν χορῶν ἐκτέλεσις τῶν γεραρῶν ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν ἐμποιεῖ ὄντως μεγαλοπρεπεστάτην καὶ ἐπιβλητικωτάτην ἐντύπωσιν. Ἄν δὲ τὸ σύστημα τοῦτο τῆς πολυφώνου ἐκτελέσεως συστηματοποιηθῇ ἔτι τελειότερον καὶ τεχνικώτερον ἀναμφιβόλως τότε τὸ ἔργον τῆς Μουσικῆς

Σχολῆς γενικευόμενον θὰ καταστῆ προσφιλέστατον τοῖς πᾶσι, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις θὰ παράσῃ πιστοτέραν καὶ μεγαλοπρεπεστέραν τὴν πραγματικὴν εἰκόνα τῆς γνησίας ἐκτελέσεως τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς. Διὰ τὰ τάχα καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ μὴ καταβληθῆ ἡ δέουσα πρόνοια, ὥστε οἱ μαθηταὶ τῆς Μ. Σχολῆς νὰ ψάλωσι κατὰ καιροὺς ἔν τε τῇ πατριαρχικῇ ναῶ ὡς καὶ ἐν τοῖς κεντρικωτέροις ναοῖς τῆς πρωτεύουσας, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ οὗτοι διὰ τὴν συντήρησιν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς συνεισφέρουσι τὸν ὀβολὸν αὐτῶν;

Ἄς μοι ἐπιτραπῆ δ' ἐν παρόδῳ νὰ εἴπω, ὅτι καὶ ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Σεβαστόπουλος, ὃν παραθερίζοντα ἐν Θεραπείοις τοῦ Βοσπόρου ἔσχον τὴν τιμὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς νὰ τὸν γνωρίσω, πολλάκις ἐξέφραζε μοι τὸν διακαῆ αὐτοῦ πόθον ὑπὲρ καταρτισμοῦ πολυμελῶν μουσικῶν χορῶν, ψαλλόντων μάλιστα καὶ κατὰ συμφωνικὴν πολυφωνίαν. Ἡ ἔξ 600 δὲ λιρῶν δωρεὰ αὐτοῦ ἀπέβλεπε κυρίως εἰς τὴν διευκόλυνσιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἀπορῶ δὲ διὰ τὸ φίλος μουσικολόγος κ. Γ. Παπαδόπουλος ἀπέκρυψε τὸ τοιοῦτον ἀπὸ τὴν ὀλομέλειαν τοῦ Συλλόγου, ὅτε ἀνήγγειλε πρὸς αὐτὴν τὴν ἡγεμονικὴν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς δωρεάν.

— *Ὅταν ἤκουον ἐν Ρωσσίᾳ, μοι ἔλεγεν, οὗτος τοὺς ἐπιστημονικῶς ψάλλοντας μουσικοὺς χοροὺς τῶν ρωσσικῶν ἐκκλησιῶν μετὰ ψυχικοῦ πάντοτε ἄλλοις ἐνεθυμούμην τὴν πενιχράν, ἀτεχνον καὶ ἀτελῆ μουσικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἡμετέρων ναῶν. Καὶ ἐν τούτοις μετ' ἀθυμίας, προσέθετεν ὁ σεβαστὸς πρεσβύτερος, καὶ ἐν τούτοις οἱ Ρῶσσοι παρ' ἡμῶν παρέλαβον τὴν μουσικὴν αὐτῶν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ψάλλειν!*

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

¹Εθνικὸν Αἰγυπτιακὸν Ὁδεῖον. — Ἡ «Ἀνδρομάχη» τοῦ Εὐριπίδου ἐν Παρισίοις. — Ἡ διακοσιοστὴ ἐπέτειος τοῦ Ρουσσώ. — Θάνατος τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ ἐκδοτοῦ Ρικῶρτι.

Αἴγυπτος. — Ἐπίσημά τινα πρόσωπα τῆς διεθνοῦς παροικίας, συνελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Α. Ε. τοῦ Χουσεῖν πασᾶ Οὐάσεφ, ἀπεφάσισαν νὰ ιδρύσωσιν ἐν Καίρῳ μουσικὸν Κονσερβατόριον, ὅμοιον τῶν ὑφισταμένων ἐν Εὐρώπῃ, ἵνα διαδοθῆ ἡ μουσικὴ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπιστημονικοποιηθῆ διὰ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κανόνων ἢ ἀραβικῆ μουσικῆς.

Ἡ ἰδρυσις τοιοῦτου Ὁδεῖου ἐνδιαφέρει καὶ τὸν ἑλληνικόν, καθόσον ἡ ἀραβικὴ μουσικὴ σπουδαίως προήχθη

ἄλλοτε διὰ τῶν ἑλλήνων μουσικῶν, ὧν εὐρίσκονται καὶ μεταφράσεις ἐν τῇ ἀραβικῇ.

Γαλλία. — Τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα πάλιν διαφωτίζει τὰς νεωτέρας Ἀθήνας τῆς Λύσεως.

Ὁ περικλεῆς ἑλληνίδος λαχανοπώλιδος υἱὸς βαθύτατα συνεκίνησε τελευταίως τὴν ἐπίλεκτον κοινωνίαν τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας, ἐκκληκτοὶ δὲ οἱ ἀκροαταὶ διηρώτων ἀλλήλους ἐάν αὐτὸς ὁ Εὐριπίδης δὲν εἴνε κανεὶς νέος συγγραφεὺς, ὅστις αἴφνης ὑφούται ὡς ἄστρον ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ στερεώματι. Ὁ διαπρεπὴς καὶ ἔξοχος ὑποκριτὴς κ. Σιλβαῖν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ φιλολόγου κ. Ζωμπτέρ μετέφρασεν ἀμμήτως τὴν «Ἀνδρομάχην» τοῦ Εὐριπίδου, ἧς καὶ ἐδιδάχθη ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ «Ὁδεῖου» παρ' αὐτοῦ τοῦ κ. Σιλβαῖν ὡς Πηλέως, τῆς ἐξόχου καλλιτεχνίδος συζύγου του κ. Λουίξου Σιλβαῖν ὡς Ἀνδρομάχης, τῆς διαπρεποῦς δεσποινίδος Ζωνιά ὡς Ἐρμιόνης καὶ ἄλλων γνωστῶν καλλιτεχνῶν πάντων ὑποκριτῶν καὶ τροφίμων τῆς Γαλλικῆς Κωμωδίας. Κόσμος γραμμμάτων, κόσμος ἐπιστημῶν, καλλιτεχνῶν, φιλολόγων, συγγραφέων, δημοσιογράφων καὶ ἄλλος κόσμος πολὺς εἶχε πλημιμυρῆσει τὸ θέατρον μὲ τὴν προαισθησιν, ἧς καὶ ἐδικαιώθη πληρέστατα, ὅτι θὰ παρίστατο εἰς μεγάλην καλλιτεχνικὴν πανδαισίαν, εἰς ἄφατον καὶ γλυκεῖαν ἀπόλαυσιν ψυχικῆν.

★ Μεγαλοπρεπῶς διεξήχθη εἰς τὸ Πάνθειον τῶν Παρισίων ἡ ἐπίσημος τελετὴ τῆς διακοσιοστῆς ἐπετείου τοῦ μεγάλου Γάλλου φιλοσόφου Ζᾶν Ρουσσώ. Παρήσαν ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὅλοι οἱ ὑπουργοὶ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρων στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων. Τὸ μνημεῖον τοῦ Ρουσσώ, ἔργον τοῦ μεγάλου γλύπτου Βαρθολομῆ προέβαλε μεγαλοπρεπῆς εἰς τὸ μέσον τὸ ἄγαλμα τοῦ φιλοσόφου μὲ ἔκφρασιν ὄνειροπολου, τὴν μίαν χεῖρα ὑψωμένην καὶ τὴν ἄλλην κρατοῦσαν βιβλίον. Εἰς τὸ πλευρόν του αἱ δύο σύντροφοί του, ἡ Φύσις, κρατοῦσα ὀπώρας καὶ ἄνθη, ἡ Ἀλήθεια ἐνώπιον κατόπτρου. Εἶνε αἱ μοῦσαι τοῦ Ρουσσώ. Εἰς τὸ ἐπικλινὲς ἐπίπεδον τοῦ μνημείου ὑπάρχει ἀνάγλυφο, ἡ προτομὴ τοῦ Ρουσσώ, ἀκριβῶς δὲ κάτωθεν αὐτῆς θὰ κατατεθῶν τὰ ὀσᾶ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου καὶ πολίτου τῆς Γενεύης. Δύο γυναῖκες ὄρθιαι συμπληροῦν τὸ μνημεῖον. Ὁρθοῦνται ἐκατέρωθεν. Ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ παριστᾷ τὴν Μουσικὴν, ψάλλουσαν καὶ κρατοῦσαν μουσικὸν τεμάχιον. Ἀπέναντι αὐτῆς ἡ Φιλολογικὴ Δόξα, ὑψούσα στέφανον δάφνης, στέφει διὰ μεγαλοπρεποῦς χειρονομίας τὴν φλογερὰν σκέψιν τοῦ Ρουσσώ.

Ὁ μέγας φιλόσοφος ἠσχολεῖτο σοβαρῶς καὶ μὲ τὴν μουσικὴν, ἐκδόσας ὀγκῶδες *Λεξικὸν τῆς Μουσικῆς* (Dictionnaire de Musique par J. J. Rousseau, Paris 1768), ἐν ᾧ οἱ ἀρχαῖοι ἑλληνικοὶ μουσικοὶ ὄροι μὲ τινα ἀρχαῖα τεμάχια κατέχουσι περίβλεπτον θέσιν.

Γερμανία. — (Τὴν περὶ τῆς ἀρχαιοπρεποῦς ἑλληνικῆς συναυλίας ἀνταπόκρισιν τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἀνταποκριτοῦ ἡμῶν, ἔνεκεν πληθώρας ὕλης ἀναβάλλεται διὰ τὸ ἐπόμενον φύλλον).

Ἰταλία. — Ὁ διεθυντὴς τοῦ μεγάλου ἐκδοτικοῦ οἴκου τῆς Ἰταλίας G. Ricordi ἀπεβίωσεν. Ὁ ἐκδοτικὸς οὗτος οἶκος πολλαπλῶς προήγαγε τὴν μουσικὴν τέχνην διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τῶν μεγάλων τῆς Ἰταλίας μουσουργῶν ὡς καὶ διὰ τῆς προστασίας νεαρῶν μουσικῶν, ἀδυ-

νατουόντων δι' ἰδίων ὕλικῶν μέσων νὰ γνωσθῶσιν ἀνά τὸ μουσικὸν δημόσιον. Ἐπίσης καὶ διάφορα μουσικολογικὰ ἔργα ὡς καὶ περιοδικὰ συγγράμματα ἐκδιδόμενα κατέστησαν τὸν οἶκον τοῦτον, τοῦτ' αὐτὸ, ἰδιωτικὴν μουσικὴν Ἀκαδημίαν. Αἱ μουσικαὶ ἐκδόσεις τοῦ οἴκου Ρικόρτη ἀνέρχονται εἰς 200 περίπου χιλιάδας!

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

ΕΓΧΩΡΙΑ. — Ἡ ἀνάγκη ἰδρύσεως Ἑλλήν. Ὁδείου. — Τὰ δημοτικά ἔξομα ἐν ταῖς σχολαῖς Κοντοσακίου. — Ἡ πρώτη ἐμφάνις τῆς Μανδολινάτας Ἀναγνωστηρίου «Μελέτης». — Ἡ ἐναρμονία τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ τὰ σχετικά δημοσιεύματα.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ. — Οἱ γυμναστικοὶ ἀγῶνες Ἀργίας καὶ οἱ ἐθνικοὶ χοροί. — Ἱδρυσις μουσικῆς σχολῆς ἐν Μυτιλήνῃ. — Ὁ ἐθνικὸς χορὸς ἐν ταῖς σχολαῖς Πάφρας. — Ἡ φιλαρμονικὴ «Ὀρφεὺς» Ραιδεστοῦ. — Ἡ ὑπὲρ τῶν διδασκάλων μέριμνα τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ. — Ὁ οἶκος τῶν τυφλῶν παιδῶν καὶ ἡ μουσική. — Ὁ «Ἑρωτευμένος περιβολάρχης», Κωμειδύλλιον. — Ἡ ἔννεασηρὶς τῆς «Φόρμιγγος». — Οἱ ἐθνικοὶ χοροὶ καὶ ἡ μουσικὴ ἐν Κύπρῳ. — Τὰ δημοτικά ἔξομα τῆς Ἡπείρου. — Ἡ ἔσπερις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς σχολῆς ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ.

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἡ ἡμετέρα Πόλις, ἡ πολλαχῶς ἐξέχουσα κατὰ τὰς ἐνδόξους ἱστορικές, φιλολογικές καὶ καλλιτεχνικές ἐν γένει ἀναμνήσεις, στερεῖται συστηματικοῦ Ὁδείου, ἰδρυομένου κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ἐν Ἀθήναις καὶ τῶν ἐν τῇ Δύσει ὁμοίων καθιδρυμάτων. Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ παρ' ἡμῖν Σὺλλογος «Ἑρμῆς» ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἱδρυσεν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὁδείου ἰδιόρρυθμὸν τινα μουσικὴν σχολήν, ἀλλ' αὕτη δὲν ἐξεπλήρωσε, καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκκληρώσῃ, τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν, διότι ἤρρησεν ἀπ' ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου κυρίως ἔπρεπε νὰ καταλήξῃ. Τὸ δῆθεν Ὁδεῖον τοῦ Ἑρμοῦ, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μουσικὴ τις σχολή, ἐν ἣ ἑφοίτων 10 μαθητρίαι καὶ 2 μαθηταὶ εἰς τὸ κλειδὸκύμβαλον καὶ εἰς τὸ βιολίον καὶ οὐδὲν πλέον. Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα μεγαλόπολις ἔχει ἀνάγκη κυρίως ἐνὸς συστηματικοῦ Ὁδείου, ἐν ᾧ νὰ φοιτῶσι πᾶσαι αἱ μουσικαὶ δεξιότητες καὶ ἰδιοφυαί, ἵνα ζῶσι κατόπιν οἱ ἀπόφοιτοι αὐτοῦ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ὡς εἰδικοί μουσικοί. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται καὶ συστηματικὴ ἐργασία, ν' ἀρχηται δηλαδὴ ἡ μουσικὴ ἐκπαίδευσις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὄχι ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω. Αἱ ἀνώτεροι δηλονότι τάξεις αὐτοῦ νὰ σχηματίζωνται ἐκ τῶν κάτω, κατὰ προδιαγεγραμμένον ἐνιαῖον πρόγραμμα καὶ σχέδιον, καὶ ὄχι ὡς νῦν ἀσκόπως γίνεται μόνον προηγμένης μορφώσεως μαθηταὶ νὰ φοιτῶσιν ἐν αὐτῷ. Πρὸς συστηματικὴν λοιπὸν ἵδρυσιν Ὁδείου ἀπαιτεῖται καὶ ἀπὸ τοῦδε ἀνάλογος ἐργασία. Δὲν ἀρνούμεθα εἰς τοὺς διέποντας κύκλους τοῦ «Ἑρμοῦ» φιλογενεῖαν καὶ φιλομουσίαν, ἀλλὰ εἰς τὰ καλὰ ταῦτα προσόντα δεόν νὰ προστεθῶσι καὶ *εἰδικότητες*, αἱ ὁποῖαι νὰ θέσωσι καὶ τὰς *τεχνικὰς* μετὰ τῶν οικονομικῶν καὶ διοικητικῶν βάσεων τοῦ καθιδρυμένου. Ἦδη οἱ Ἀρμένιοι συμπολιταί, ὡς καὶ ἐκ τῆς στήλης τῆς μουσικῆς τῶν συνοίκων λαῶν δηλὸν γίνεται, ἀπὸ τοῦ προσηχοῦς Ὀκτωβρίου θὰ ἀνοίξωσι τὰς πύλας *Ἑθνικοῦ Ἀρμενικοῦ Ὁδείου*. Ἡ ἐθνικὴ ἀρὰ γὰρ φιλοτιμία ἡμῶν θ' ἀνεχθῆ τὴν μουσικὴν ἀφάνειαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ἐπειδὴ δὲ συνήθως παρ' ἡμῖν τὰ κίτρια σώζουσι καὶ τὰς ἰδέας, διὰ τοῦτο προτείνομεν ὅπως

ΕΡΑΝΟΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΟΠΑΘΩΝ

Καθ' ἣν στιγμήν τὸ ἡμέτερον Περιοδικὸν εὕρισκετο ὑπὸ τὰ πιεστήρια ἐγγύσθησαν αἱ φοβεραὶ ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφαὶ τῶν ἑλληνικῶν ἑτάτων Γανοχώρων μετὰ τῶν περιχώρων. Τὰ ἀνθρώπινα θύματα εἰς φονευμένους καὶ πληγωμένους ὑπερβαίνουσι τὰς 3,000 ψυχῶν. Ἐπάναγκες ὅπως οἱ εὐτυχεῖς ζῶντες προνοήσωσιν καὶ ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν ζώντων. Ἡ «Μουσικὴ» εὐχαρίστως ἀνοίγει κατάλογον ἐράνων ὑπὲρ τῶν θυμάτων.
Ἡ Διεύθυνσις.

ἐπέλθῃ συνεννόησις τις καὶ μετὰ τοῦ Πατριαρχείου διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἐκ τοῦ γενναίου κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Κ. Σεβαστοπούλου. Ἡ ἵδρυσις Ἑλληνικοῦ Ὁδείου ἐν Πέραν μετὰ δύο τμημάτων *ἐκκλησιαστικῆς καὶ εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς* νομιζομεν ὅτι δύναται νὰ φέρῃ ἐκατέρωθεν τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα.

Παραστάντες ἐν τῇ τελετῇ τῶν ἡνωμένων ἐκπαιδευτηρίων τῆς πολυαριθμοῦ ὁμογενοῦς Κοινότητος Κοντοσακίου, τῶν διευθυνομένων ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου καὶ ρέκτου κ. Νικ. Καβάλλη, μετ' εὐχαριστήσεως ἠκούσαμεν καὶ ἱκανὰ ἐθνικά δημοτικά ἔξομα, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἔλλογιμου κ. Χαραλαμπίδου ὑπερήρεσαν εἰς τὸ πολυπληθές ἀκροατήριον. Τὰ ἐκ παραλλήλου δὲ γεγόμενα γυμνάσματα ἐν τῇ αὐτῇ τῆς ἐκκλησίας διεπιστώσαν τὴν ἑλληνοπρεπῆ διαπαιδαγώγησιν τῆς σπουδαζούσης αὐτόθι νεολαίας ἐν τε τῇ γυμναστικῇ καὶ τῇ μουσικῇ.

* Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοῦτ' αὐτὸ ἐξέπληξε τὸ ἀκροατήριον ἦτο κατὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ἡ πρώτη δημοσίαι ἐμφάνις τῆς νεοσυστάτου Μανδολινάτας τοῦ λαμπροῦ Ἀναγνωστηρίου «Μελέτης», ἡ ὁποῖα διὰ τῶν δύο ὡραίων συνθέσεων τοῦ διδασκάλου αὐτῆς κ. Νικαλαΐδου προῦκάλεσε παταγωδέστατα χειροκροτήματα. Ἡ «Μουσικὴ» συγχαίρει τὸν ἱκανὸν μουσικοδιδάσκαλον τῆς Μανδολινάτας ταύτης διὰ τὴν εὐμεθοδίαν αὐτοῦ ὡς καὶ τοὺς φιλοτιμούς αὐτοῦ μαθητάς, ἐπιδειξάντας ἀξίεπειαν ἐπιμέλειαν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸ εὐγενές αὐτῶν ἔργον.

Ἡ περὶ ἐναρμονίσεως τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς διάλεξις τοῦ κ. Σταματιάδου ἐπέφερε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο τὸ καλόν, ὅτι ἐδημοσιεύθησαν παρὰ διαφόρων μουσικῶν καὶ ἐρασιτεχνῶν διάφορα σχετικά μουσικολογικά ἀρθρα, ὡς καὶ ποικίλαι ἐντυπώσεις. Αἱ ἡμερήσιαι δὲ ἐφημερίδες, παρ' ὅλην τὴν πληθὺν τῆς πολιτικῆς ὕλης τῆς ἡμέρας, ἐφιλοξένησαν ἱκανὰ σχετικά δημοσιεύματα. «Τὰ Νέα» μάλιστα διήνοιξαν διὰ τὸ μέγα καλλιτεχνικὸν ἄμα δὲ καὶ ἐθνικοθηρησκευτικὸν τοῦτο ζήτημα καὶ ἰδίαν στήλην ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ἐλεύθερον βῆμα*». Ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐπαινετὴν ταύτην φιλοξενίαν κατεδείχθη ὅτι οἱ ὀλιγωτέρον μελετημένοι διὰ τὸ συζητούμενον θέμα ἦσαν δυστυχῶς οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικοὶ μας. Ὁ μουσικολογικώτατος δὲ καθηγητῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ κ. Γ. Προηγάνης κατεδείχθη ὡς μὴ κατανοήσας οὔτε κἂν τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα. Οὗτω ἐξέφραξε καὶ *εὐγνωμοσύνην* τῷ κ. Σταματιάδῃ διὰ τὸν κατὰ τὰ θεωρήματα δῆθεν τῆς νῦν ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καθορισμὸν τῶν τονιαίων διαστημάτων, ἐν ᾧ οὗτος ὅλως τάναπαλιν δίσχυρῆσθη, εἰπὼν ὅτι τὰ ἐννέα δέκατι τῶν ψαλμῶν μας ψάλλουσι κατὰ τὰ διαστήματα

της φυσικής κλίμακος, ή οποία εινε αυτη αυτη ή ευρω-
παϊκή δια πασών. Αλλά τα διαστήματα *μειζον, έλασσον*
και *ελάχιστον* των νυν θεωρητικων της εκκλ. μουσικής
αρδην αντίκεινται εις την σειράν των διαστημάτων της
φυσικής κλίμακος. Η σπουδή αυτη του φίλου καθηγητου
της Θεολογικής Σχολής δεν δεικνύει ότι οι έξ επαγγέμα-
τος μουσικοι υπήρξαν οι ολιγώτερον μελετηροί;

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Κατά τους λαμπρως τελεσθέντας αγώνιας της Αρτάκης
περιελήφθη και ο Καλαματιανός χορός, εν τῷ όλοιῳ διε-
πρεψαν επί ρυθμικωτάταις κινήσειν οι Νικόλαος Βοσνια-
δης, Πάτροκλος Λοθετιδης και Έμμανουήλ Καϊμάκης.
Και ή γνωστή επίσης Φιλαρμονική «Όρφευς» της Ραιδε-
στοῦ, υπό την ήγεσίαν του ρέκτου και ένθουσιώδους αυτης

Ο καλαματιανός χορός των αγώνων Αρτάκης.

Εκ των γυμνασμάτων των αγώνων της Αρτάκης.

Αντιπροέδρου κ. Β. Νεράντζη Ιατροῦ και υπό την διεύ-
θυνσιν του αρχιμουσικου αυτης κ. Α. Καββαδία παρέσχε
την πολυτιμον αυτης άρωγήν, κατενθουσιάσασα τον λαόν
διά των ώραιών μουσικων τεμαχιών. Η όμογενής Κοινότης
Αρτάκης μετά του ρέκτου άρχιερατικου επιτρόπου κ.
Κωνσταντίνου πρέπει να καυχώνται διά τα έλληνοπρεπέ-
στατα των τέκνων αυτης αγωνίσματα.

Τό «Συνεργατικόν Σωματείον Λέσβου», θέτον εις εφαρ-
μογήν ένα των σκοπών του προέβη εις την ίδρυσιν και
Μουσικής Σχολής. Προς τον σκοπόν τούτον συνεφώνησε
μετά του γνωστού μουσικοδιδασκάλου κ. Αν. Καλαματι-
ανου όπως διδάξη ούτος τους μαθητάς της Σχολής θεωρη-
τικήν μουσικήν επί μανδολίνου, κιθάρας και μανδόλας,
προς καταρτισμόν σὺν τῷ χρόνῳ τελείας Μανδολινάτας
καθώς και φωνητικήν μουσικήν. Προς τό παρόν και μέχρι
της αποπερατώσεως του άνοικοδομουμένου κέντρου του
Σωματείου, γίνονται δεκτοί μαθηταί μόνον κάτοχοι των
έν λόγω οργάνων και έχοντες όπως δήποτε αρχάς θεωρη-
τικής μουσικής. Η διδασκαλία γίνεται δωρεάν.

Τό αξιόλογον τούτο σωματείον εινε άξιον θερμών συγ-
χαρητηριών διά τας υπέρ της διαδόσεως της μουσικής
εὐγενείς αυτου προσπαθείας. Ο παρέχων εις τον εργαζό-

μενον λαόν και μουσικήν τροφήν, εινε ο μεγαλείτερος αυ-
του ευεργέτης, διότι τρέφει αυτόν πνευματικῶς άνακου-
φίζων συνάμα και εκ των ήμμερινών κόπων

Εὐχαρίστως πληροφορούμεθα ότι και εν Πάργῃ κατά
την τελετήν της Γυμναστικής των αυτόθι σχολών έχο-
ρευθή και ο έθνικός χορός Σπυτός μετά συναρδής έθνικων
τινων φοματων υπό την διεύθυνσιν και διδασκαλίαν του
λαμπροῦ και ευμεθοδου διδασκαλιστου κ. Αναστασιου
Ίωαννιδου, πτυχιούχου του Διδασκαλείου «Ανατολής»
της Σάμου.

Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ «Ο ΟΡΦΕΥΣ», ΤΗΣ ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ

(Ιδιαίτερα ανταπόκρισις της «Μουσικής»)

Εν Ραιδεστῷ, τῆ 4 Ιουλίου.

Η Φιλαρμονική ήμῶν καταρτισθεῖσα από δύο και ήμισως
ετών εκ διαφόρων νέων έρασιτεχνών, διαφόρων έπαγγελ-
μάτων, διατηρεῖται διά των συνδρομῶν των φιλομουσων συμ-
πολιτών μας, μεταξύ των οποίων την πρώτην θέσιν κατέχει
ο μεγαλύτερος συμπολίτης ήμῶν κ. Μιμήκος Κωνσταντίνου,
χορηγῆσας επί διατίαν τετραέτιον μηνιαίαν συνδρομήν. Από
τά φιλόμουσα και πατριωτικά κινήματα του φιλομουσου
άνδρος πολλά έχει να ελπίζει και διά τό μέλλον τό Σωμα-
τεῖον ήμῶν.

Προς προκωγήν όμως μιᾶς Φιλαρμονικής δεν άπαιτεῖται
μόνον ή εὔρεσις της ύλικής περιουσίας αυτης, αλλά άπαραί-
τητα, νομίζω, τυγχάνουσι και τά εξής δύο (1ον) ή θέλησις
και ή επιμέλεια των κληητόν και 2ον) ή επιτυχής έκλογή
του διδάσκοντος την μουσικήν. Και διά μὲν τό πρώτον άφίνω
τά έντός μιᾶς διατίας αποτελέσματα της Φιλαρμονικής μας
να μαρτυρήσωσι ότι αυτη, και από τούς πρώτους έτι μήνας
του καταρτισμοῦ αυτης, δεν έπικυσε να λαμβάνη μέρος εις
διαφόρους τελετάς, κληηγήσεις, εκδρομάς, συναυλίαις και εν
γένει καθ' έκάστην Κυριακήν και έορτήν να παικνίζη εις
τόν κήπον του Άναγνωστηρίου μας «ή Βισάνθη». Διά τό
δεύτερον δέ δύναμαι να ειπω ότι έσχε τό σωματεῖον μας τό
εὐτύχημα να προσλάβη ως διδάσκαλον της Φιλαρμονικής
τόν νεαρῶτατον και πλήρη μουσικῷ σφρίγγου μουσικολο-
γιώτατον κ. Α. Καββαδίαν, όστις άκαμάτως και νοχθημερόν
εργαζόμενος κτώρθωσεν ότι εγένετο κατά τό χρονικόν
τούτο διάστημα.

Ο κ. Α. Καββαδίας, γεννηθείς εν Κων/πόλει και εκ πατρὸς
καταγόμενος εκ Κεφαλληνίας, τας πρώτας αυτου μουσικὰς
σπουδάς έποίησαστο εις την εν Βάλλια από δεκαπενταετίας
λειτουργούσαν μουσικήν Σχολήν. Παρακολούθησας δέ την
μουσικήν κίνησιν εις τας διαφόρους μεγαλουπόλεις της Έλ-
λάδος, Αιγύπτου και Τουρκίας, προσελήθη να καταρτίσῃ
την Φιλαρμονικήν μας. Η επί δύο και ήμισυ έτους εργασία
αυτου ένταῦθα μας παρέχει πολλὰς ελπίδας διά τό μέλλον
του λαμπροῦ νεκροῦ μας μουσουργῷ.

Ο Σεβισμιώτατος Μητροπολίτης Σμύρνης κ. Χρυσό-
στομος διά θερμότητος έγκυκλίου συνιστᾷ εις τας εκπαι-
δευτικὰς αρχάς της επαρχίας του την βελτίωσιν της οικο-
νομικής θέσεως των διδασκάλων. Έκ της έγκυκλίου ταύ-
της ευχαρίστως αποσπῶμεν τας κάτωθι περικοπὰς, βέ-
βαιοι όντες ότι αι ένθαρρυντικαί αυται συστάσεις θα επι-
δρῶσι και επί της τύχης των παρημελημένων διδασκάλων
της μουσικής.

«Όσον δ' άφορᾷ εις τον διδάσκαλον, έχομεν ανάγκην της

συμπορεύσεως τῶν Ἐφορευτῶν καὶ τῆς ἀμερίστου συνδρομῆς καὶ συνεπικουρίας ἄλλων τῶν λαϊκῶν κοινοτικῶν παραγόντων καὶ συμπάντων τῶν πολιτῶν τοῦλάχιστον ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ φωτισμὸς τῶν τέκνων καὶ ἀπογόνων μας καὶ ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις τῆς φυλῆς μας δὲν εἶνε ὄνομα μόνον καὶ λέξεις κεναί.

Διὸ καὶ θεωροῦμεν ὕψιστον ἡμῶν καθήκον νὰ ὑψώσωμεν ἀπὸ τοῦδε ἰσχυρὰν τὴν πατρικὴν ἡμῶν φωνὴν καὶ νὰ καλέσωμεν πάντας τοὺς χρηστοὺς πολίτας νὰ βελτιώσωσι τὴν οἰκονομικὴν θέσιν τοῦ διδασκάλου, ἂν θέλωσι νὰ ἴδωσι αὐτὸν πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἰσάμενον εἰς τὴν προσήκουσαν καὶ εὐκαταὴν θέσιν. Δὲν θέλομεν πληθῆν διδασκάλων, ὑπὸ προσωπικῶν ὡς τὰ πολλὰ συμπαθειῶν διοριζομένων καὶ διατηρουμένων εἰς τὰς θέσεις των, καὶ μὴ θυναμένων νὰ ἐπιτελέσωσι τελεσφόρως τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀλλὰ θέλομεν νὰ ἐπέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θύραις σχολικοῦ ἔτους ἡ προσήκουσα ἐν τῇ προσληφθησομένῳ διδασκαλικῇ προσωπικῇ διαλογῇ καὶ ἡ προτίμησις τῶν ἀξιῶν καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ὕψους ἐπαγγέλματος προσώπων, ὁπότε ἔχομεν τὴν δικαίαν ἀξίωσιν καὶ ἡμεῖς καὶ μεθ' ἡμῶν πᾶσα ἡ σωφρονιστὴ κοινωνία ν' ἀμειψθῇ ὁ κόπος τῶν ἐργαζομένων διδασκάλων ἀξιοπρεπῶς καὶ νὰ πύσῃ αὐτῇ ἡ μικρόλογος γλισχρότης περὶ τὴν μισθοδοσίαν τῶν πνευματικῶν ἐργατῶν τῆς φυλῆς μας. Ὅσοι δὲν κατενόησαν ἔτι, ἡ δὲν θέλωσι νὰ κατανοήσωσι τὴν μεγάλην ταῦτην ἀλήθειαν, καὶ ὅσοι δὲν ἐργάζονται νὰ πραγματοποιήσωσι ματαίως ἀναμένουσι ν' ἀνατείλωσιν εὐτυχέστεραι ἡμέραι διὰ τὸ «Ἔθνος μας».

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἐν Ἑλλάδι. — Τελευταίως εἰς τὸν ἐν Καλλιθέᾳ Οἶκον τῶν τυφλῶν ἐδόθησαν αἱ ἐξετάσεις τῶν 20 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ἰδρύματος, τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς δεσποινίδος Εἰρήνης Λασκαρίδου ἔχει κάμει προόδους ἀνεπίστους. Κατὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας ἐκείνοι, τὸ ὁποῖον μεγάλως κατέπληξε τὸ ἐπίλεκτον ἀκροατήριον ἦτο καὶ ἡ πρὸς τὴν μουσικὴν ἐπίδοσις τῶν μικρῶν τυφλῶν, οὕτως ὥστε νὰ χρησιμεύσωσιν οὗτοι ὡς ὑπόδειγμα λαμπρὸν καὶ εἰς τοὺς μὴ τυφλοὺς νέους. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην οἱ μικροὶ μαθηταὶ τεταγμένοι εἰς στοίχους, ἔψαλον πρῶτον ἐν διφωνίᾳ τὸ «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαββᾶθ» καὶ μετὰ ταῦτα πλεῖστα ᾄσματα ἐν χορῷ μονωδίας ἢ τετραφωνίας. Ἄλλ' ἂν εἰς τὴν φωνητικὴν μουσικὴν οἱ μικροὶ τυφλοὶ ἐπέδειξαν δεξιότητες οὐχὶ συνήθη, εἰς τὴν ὁργανικὴν ὁμοῦ κατέπληξαν.

Εἰς μικρὸς τυφλὸς—οὔτινος καὶ ἡ ἀδελφή, ἐπίσης τυφλή, εὐρίσκειται ἐν τῷ ἰδρύματι—ὀνόματι Νίκος καὶ μὴ ὑπερβὰς τὸ 9ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀνέκρουσεν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου μουσικὰ τεμάχια ἐκ τῶν συνθέσεων τῶν Γερμανῶν κλασσικῶν Σούπερτ, Μπάχ καὶ τινων ἄλλων συνθετῶν, ὡς τοῦ Λιστ καὶ Σοπὲν, μὲ τοιαύτην εἰς χρῶμα ἀπόδοσιν, ἀκριβείαν καὶ ταχύτητα, ὥστε ὀλόκληρον τὸ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον κατεχειροκρότησεν αὐτόν. Ὁ μικρὸς Νίκος εἶνε μία μουσικὴ ἰδιοφυΐα, ἣτις στερεῖται τοῦ φωτός της. Ὁ τυφλὸς οὗτος οἰκοτρόφος τοῦ ἰδρύ-

ματος, ἐκτὸς τοῦ κλειδοκυμβάλου, γνωρίζει βιολίον, κιθάραν καὶ μανδολίνον.

Ὁ Οἶκος τῶν Τυφλῶν ἔχει καὶ τὴν μανδολινάταν του. Ὁ καθηγητὴς τῆς μουσικῆς τῶν τυφλῶν κ. Γεώργ. Γεώργεβιτς παρουσίασε μίαν μικρὰν ὀρχήστραν, ἱκανὴν νὰ δώσῃ συναυλίαν ὄχι ὀλίγον εὐπρόσωπον. Ἡ μανδολινάτα ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν βιολίων, δύο κιθαρῶν καὶ δύο μανδολίνων. Κάμνει ἐντύπωσιν ὁ ρυθμὸς καὶ τὸ σύγχρονον

Οἱ τυφλοὶ παῖδες ψάλλοντες τὸ «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαββᾶθ».

τῆς ἐκτελέσεως ὁποιοῦδήποτε μουσικοῦ θέματος, χωρὶς οὐδεὶς νὰ καθοδηγῇ τοὺς τυφλοὺς μουσικοὺς.

Πόσον ἡ θεία καὶ παρήγορος τέχνη διὰ τῆς ἀκοῆς ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς ὁράσεως! Ἐκείνοι τὸ ὁποῖον δὲν βλέπουσιν οἱ ὀφθαλμοί, βλέπουσι τὰ ὦτα διὰ μέσου τῆς ἐκφραστικότητος τῶν μουσικῶν τόνων.

* Εἰς τὸν θίασον τοῦ κ. Εὐαγ. Παντοποῦλου παρεδόθη ἐν νέον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ «Ἐρωτευμένος περιβολάρχης». Εἶνε κωμειδύλλιον μὲ γλυκυτάτην μουσικὴν τοῦ δημοφιλοῦς μουσουργοῦ κ. Ν. Κοκκίνου, τὸ ὁποῖον θὰ παιχθῇ εἰς τὸ Ἀθήναιον.

* Ἡ ἀθηναϊκὴ συνάδελφος «Φόρμιγξ» συνεπλήρωσε τελευταίως ἐννεαετίαν ὄλην ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς. Οἱ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πατρίου μουσικῆς μάλιστα δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πολυμερεῖς αὐτῆς ἀγῶνες εἶνε τὸσον πολλοὶ καὶ τὸσον γνωστοί, ὥστε καὶ ἡ «Μουσικὴ», ἡ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τοῦ Βοσπόρου τὸν αὐτὸν ἀγωνιζομένη ἀγῶνα, ν' ἀπευθύνῃ αὐτῇ τὰ θερμὰ συναδελφικὰ συγχαρητήρια καὶ ἀνέφελον μακροαιὼνα βίον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς τρισχιλιετοῦς δόξης τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἡ ὁποία χρῆζει ὄντως πολλῶν ἐνθουσιωδῶν ἐργατῶν πρὸς καλλιέργειαν τῆς εὐρείας μὲν, ἀλλ' ἀνεκμεταλλεύτου καὶ περιφρονημένου αὐτῆς ἐδάφους.

Παροραμάτων δίδρωσις.

ΣΗΜ. Ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Μουσικῆς» ἐν τοῖς περὶ τοῦ Ἀβερωφείου διαγωνισμοῦ γραφομένοις εἰσεχώρησε τὸ ἐξῆς τυπογραφικὸν παρόραμα. Ἀντὶ τοῦ «Ὡς βραβευθέντες δὲ φέρονται 13 ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὁδείου» γραπτέον· «Ὡς βραβευθέντα δὲ ἔργα φέρονται 13 ἐκ τῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὁδείου», καθόσον ἐβραβεύθησαν 13 συνθέματα ὑπὸ δύο μελοποιῶν, τῶν κ. κ. Καλομοίρη καὶ Χοραφᾶ.

Ἐν Κύπρῳ. — Ἐκ τῆς Λογοδοσίας τῆς διευθυντρίας τοῦ ἐν Λευκωσίᾳ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου ἔλλογιμου κ. Ἐλένης Χρήστου παραλαμβάνομεν τὰ ἑξῆς.

«Οἱ ἐθνικοὶ χοροί, οἵτινες ἐν τῇ ἐλευθέρῳ πατριᾷ εἰσῆχθησαν ἐπ' ἐσχάτων εἰς ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἐκπαιδευτήρια, ἐδιδάχθησαν ἱκανοποιητικῶς κατὰ τοὺς τελευταίους σχολικοὺς μῆνας εἰς τὰς ἐν τῷ διδασκαλείῳ καὶ τῇ Ἡ' τάξει τοῦ Παρθεναγωγείου φαιτώσας ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Παγκυπρίῳ Γυμνασίῳ καθηγητοῦ τῆς γυμναστικῆς κ. Χ. Νικολαΐδου. Περὶ τὰ μέσα δὲ τοῦ σχολικοῦ τούτου ἔτους ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῆς μουσικῆς εἰς τὰς τινὰς τῶν ἀνωτέρων τμημάτων καὶ ὁ Ἄγγλος κ. Δ' Ἄγγας. Δυστυχῶς ὅμως δὲν ἐπῆλθον οἱ ἀποτελέσματα προσεδοκῶντα, ἐνεκεν τῆς δυσκολίας τοῦ καθηγητοῦ περὶ τοῦ ἐκφράζεσθαι ἐλληνιστί.»

Ἐὖγε εἰς τὴν ἔλλογιμον διευθύντριαν κ. Ἐλένην Χρήστου διὰ τὴν σθεναρὰν αὐτῆς γλῶσσαν ὑπὲρ τῆς παιδαγωγικῆς ἀληθείας. Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα παρ' ἡμῖν ἢ θὰ ἀπεισιπᾶτο δυστυχῶς, ἢ καὶ θὰ ἐπηνεῖτο διὰ τὰ ἀνυπαρκτὰ καλὰ δῆθεν μουσικὰ ἀποτελέσματα. Ξένος μουσικοδιδάσκαλος, ἀγνωστὴν τὴν γλῶσσαν τῶν μαθητευομένων, εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ εὐχάριστον παιδαγωγικὸν ἀποτέλεσμα, διότι εἶνε οὗτος ξένος πρὸς τὴν ἐθνικότητα, τὴν θρησκείαν καὶ τὰ ἐθνικὰ τῶν μαθητῶν ἰδεώδη, τὰ ὅποια ἡ μουσικὴ διὰ τῶν καταλλήλων ἰσμάτων σκοπεῖ νὰ ἐξάρῃ καὶ νὰ ἀφυπνίσῃ. Ἐὰν ἐσφαλμένην περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς σχολικῆς μουσικῆς ἰδέαν δὲν εἶχομεν, δὲν θὰ παριστάμεθα ἐφέτος καὶ μάρτυρες ἐν μέσῃ Κων/πόλει ἀντιπαιδαγωγικοῦ μουσικοῦ φαινομένου, καθὸ πρὸ τοῦ Ἐθνάρχου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πρὸ τῶν κορυφῶν Γένους καὶ Ἐκκλησίας ἐψάλλη ὑπὸ ὀρθοδόξων ἐλληνίδων μαθητριῶν τὸ Ave Maria τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἰδοὺ λοιπὸν ὅποια ἔκτροπα ἀποτελέσματα παρουσιάζονται, ὅταν οἱ μουσικοδιδάσκαλοι εἶνε παντελῶς ξένοι πρὸς τὰ ἐθνικὰ καὶ θρησκευτικὰ τῶν μαθητευομένων συναισθήματα.

Ἐν Αἰγύπτῳ. — Εὐχάριστως πληροφοροῦμεθα ὅτι ὁ ἐν Τάντα τῆς Αἰγύπτου τὴν φιλόσοφον τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμην εὐδοκίμως ἐξασκῶν ἰατρός κ. Χαρισιάδης καὶ τὴν θείαν τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνην θεραπεύων, ἔχει πλουσίαν συλλογὴν ἡπειρωτικῶν δημοτικῶν ἰσμάτων, παρασκευασμένων διὰ τῆς γραμμικῆς πορασμάντικῆς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐν Ἰωαννίνοις πρὸ ἑτῶν διαμονῆς αὐτοῦ. Ἡ «Μουσικὴ», ἐλπίζουσα νὰ φέρῃ εἰς φῶς τινὰς ἐκ τῶν μελωδιῶν τούτων τῆς εὐάνδρου Ἡπειροῦ, ἐκφράζει θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τὸν διακεκριμένον Ἀσκληπιάδην, διότι ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς φιλανθρωποῦ ἐπιστήμης θεραπεύει καὶ τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐξημεροῦσαν καὶ ἐξευγενίζουσαν τέχνην.

Ἐν Ἀμερικῇ. — Εἰς μίαν αἰθουσαν εὐπροεστώτην καὶ ἐνώπιον ἀρχ. τοῦ ἐκλεκτοῦ κόσμου ὁμογενῶν ἐγένοντο ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ τῆς Ἀμερικῆς τὰ ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ φιλομούσου κ. Γ. Κόλλια ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ἐπέτειον τῆς ἀλώσεως τῆς Κων/πόλεως, ἐν πλήρει τάξει, ἡσυχίᾳ καὶ θρησκευτικῇ κατανώξει.

Λόγοι ἐξεφωνήθησαν, ἀγασμὸς ἐψάλλη, ποιήματα ἀπηγγέλησαν καὶ τέλος ὁ κ. Κόλλιας μετὰ τῶν μαθητῶν του συνήρπασαν καὶ ἐξέπληξαν τὸ ἀκροατήριον, ψάλλοντες διάφορα ἐκλεκτὰ τροπάρια, ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ἡ φιλοτιμία αὐτῶν ἐργασία, τὴν ὁποίαν ἔκαμαν ἐντὸς ὀλίγου χρονικοῦ μόνον διαστήματος ἐν τῇ σπουδῇ τῆς Βυζαντ. Μουσικῆς.

H ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΙΚΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Εὐχαριστως πληροφοροῦμεθα ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ προσεχούς Ὀκτωβρίου ἀρχεται λειτουργοῦν ἐν τῇ πόλει μας Ἑθνικὸν Ἀρμενικὸν Ὁδεῖον, χάρις εἰς τοὺς ἀτρότουτος κόπους καὶ φροντίδας τοῦ Πανιερωτάτου μουσικολόγου Ἐπισκόπου Βασιλαπὲ Κομιδάς, περὶ οὗ ἡ «Μουσικὴ» ἔγραψε τὰ δέοντα ἐν προηγουμένοις φύλλοις. Διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Ὁδείου τούτου θὰ διατεθῶσι συνδρομαὶ καὶ δωρεαὶ πλουσιῶν Ἀρμενίων τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ τῆς Αἰγύπτου ὡς καὶ τὰ πλεονάσματα τῶν συναυλιῶν, αἱ ὁποῖαι πρὸ τὸν σκοπὸν τούτον ἐδόθησαν ἐφέτος ἐν τῇ πόλει μας. Ἡδὴ ἡ Α. Π. ἐν τῇ Δύσει εὐρισκομένη φροντίζει διὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ μουσικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὁδείου, τὸ ὅποιον, διευθυνομένον πιθανώτατα παρ' αὐτοῦ τοῦ Κομιδάς, θὰ διοικῆται ὑπὸ ἐπιτροπείας φιλομούσων Ἀρμενίων.

Ἡ «Μουσικὴ» εὐχεται ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τοῦ εὐγενούς σχεδίου, καθόσον, διὰ τῆς ἰδρύσεως Ὁδείου, δι' ὧν διαδίδονται αἱ ἀληθεῖς μουσικαὶ γνώσεις, ἐπιτυγχάνεται θαυμασιῶς ἡ ἐπικοινωνία καὶ ἡ ἀδελφοποίησις τῶν κατὰ θρησκείας καὶ ἐθνικότητας διαφερόντων ἀτόμων καὶ λαῶν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Αἱ ὄφραται φωτογραφίαι καὶ αἱ καλλιτεχνικαὶ τσιγκογραφίαι ἀποτελοῦσι τὴν σήμερον ἀπὸ τὰ ὑρκιότατα στολισματα τῶν νεωτέρων πεπολιτισμένων κοινωνιῶν. Ὁ συνδυασμὸς ἰδίᾳ τῶν δύο τούτων ὄφρατων κλάδων, ὑπὸ συνήθους μάλιστα λίαν συμφερούσας, εἶνε ὄντως καλλιτεχνικὸν εὖρημα διὰ τὴν ἡμετέραν πόλιν. Τὴν ὄφραταν ταύτην εὐκαιρίαν παρουσιάζει εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς δημόσιον τὸ Φωτογραφεῖον καὶ Τσιγκογραφεῖον τῶν κ. κ. Ἀλευρίδου καὶ Μαυροφρύδου, ὃν ἡ σχετικὴ εἰδοποίησις δημοσιεύεται ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ. Ὁ κ. Ἀλευρίδης, ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσας ἐπιδέξιος τεχνίτης (opérateur) εἰς τὰ πλέον ὀνομαστά τῆς Πόλεως μας φωτογραφεῖα, κέκτηται τσαούτην ἱκανότητα καὶ μεγάλην φωτογραφικὴν πείραν, ὥστε εὐπροσώπως ν' ἀνταποκρίνηται εἰς πάσαν φωτογραφικὴν ἐργασίαν. Ὁ δὲ κ. Μαυροφρύδης διακεκριμένος ζωγράφος ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων συνδυάζει σπάνια καλλιτεχνικὰ προσόντα πρὸς ἀνάδειξιν τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ συνεργασίας.

Ἡ «Μουσικὴ», κατὰ τὸ μέρος τῶν εἰκόνων αὐτῆς φέρουσα σήμερον τὴν εὐσυνείδητον αὐτῶν ἐργασίαν, συνιστᾷ ἰδιαίτερος τὴν τελειότητα καὶ τὴν εὐθηλίαν αὐτῆς. Ὅθεν οἱ ἀποβλέποντες οὐχὶ εἰς τὸν ὄγκον τῶν μεγάλων ὀνομάτων, ἀλλ' εἰς τὸ τέλειον καὶ τὸ κομψὸν τῶν ἔργων δύνανται μετὰ πεποιθήσεως ν' ἀπευθύνωνται εἰς τὸ κατάστημα τῶν φιλοτίμων τούτων ὁμογενῶν καλλιτεχνῶν.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πᾶσα περὶ τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ Περιδικοῦ παρατήρησις δέον νὰ γίνηται ἐντὸς δύο τοῦ πολὺ μηνῶν.

Ὁδευμία αἰτήσις πρὸς ἐγγραφήν συνδρομητῶν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει, ἂν μὴ προκαταβληθῇ ἡ συνδρομὴ.